

Δημόσια Διοίκηση - Εκπαιδευτική Διοίκηση

**Αντιμετώπιση κρίσεων στο σχολείο, σε ακραία καιρικά
φαινόμενα. Η περίπτωση Daniel στο Ν. Καρδίτσας**

Θωμάς Ξάφης

ID Number: 1231111329

Ιανουάριος 2025

Δημόσια Διοίκηση - Εκπαιδευτική Διοίκηση

**Αντιμετώπιση κρίσεων στο σχολείο, σε ακραία καιρικά
φαινόμενα. Η περίπτωση Daniel στο Ν. Καρδίτσας**

**Διπλωματική Εργασία η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση
Μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Δημόσια Διοίκηση -
Εκπαιδευτική Διοίκηση στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος**

Θωμάς Ξάφης

Ιανουάριος 2025

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Θωμάς Ξάφης, 2025

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Πανεπιστημίου Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Στην σύζυγό μου Πηνελόπη

Στην κόρη μου Εβελίνα

Στον εγγονό μου Θάνο

Επιθυμώ να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην επιβλέπουσα καθηγήτρια της Διπλωματικής μου Εργασίας, Κα. Αναστασία Ρέππα. Η βοήθεια, η καθοδήγηση και η συμπαράσταση που μου προσέφερε, σε συνδυασμό με τον ήπιο και ευγενή της χαρακτήρα, αποτέλεσαν το έναυσμα για την γέννηση των ιδεών που συντέλεσαν στην εκπόνηση και οδήγησαν στην πραγμάτωση της έρευνάς μου και στην συγγραφή της διπλωματικής αυτής εργασίας.

Σελίδα Εγκυρότητας

Θωμάς Ξάφης

Αντιμετώπιση κρίσεων στο σχολείο, σε ακραία καιρικά φαινόμενα. Η περίπτωση Daniel στο Ν. Καρδίτσας

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις 07/02/2025 από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή:

Επιβλέπουσα: Δρ. Αναστασία Ρέππα

2^ο Μέλος: Δρ. Χρήστος Γούλας

3^ο Μέλος: Δρ. Ανδρέας Στυλιανού

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη	8
Εισαγωγή	8
Σκοπός της εργασίας	9
Α΄ ΜΕΡΟΣ-ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	9
1. Εννοιολογία	9
1.1. Η Κρίση ως έννοια	9
1.2 Έννοιες των όρων «Κίνδυνος» και «Κρίσιμης Κατάστασης»	10
2. Τύποι Κρίσεων	10
2.1. Πολιτικές κρίσεις	10
2.2. Περιβαλλοντικές κρίσεις	11
2.3. Κρίσεις περιστατικών	11
3. Ζητήματα Κρίσεων στο χώρο της Εκπαίδευσης	11
4. Πρακτική αντιμετώπισης των κρίσεων στην Ελλάδα και Διεθνώς	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Crisis management)	13
2.1. Προβλήματα που δυσχεραίνουν την Διαχείριση Κρίσεων	13
2.2. Προϋποθέσεις Διαχείρισης Κρίσεων	14
2.3. Σχέδιο Αντιμετώπισης Κρίσεων	14
3. Δομή Σχεδίου Αντιμετώπισης Κρίσεων	14
4. Χαρακτηριστικά Σχεδίου Αντιμετώπισης Κρίσεων	15
5. Διαδικασία Ανάπτυξης Σχεδίου	15
6. Στρατηγικές διαχείρισης Κρίσεων στο χώρο του Σχολείου	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΚΡΑΙΑ ΚΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ	16
3.1. Η περίπτωση Daniel στην περιοχή της Θεσσαλίας	17
3.2. Οι επιπτώσεις του Daniel στην εκπαίδευση	18
7. Συνεργασία Πολιτικής Προστασίας και Εκπαιδευτικών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας	19
8. Στρατηγική διαχείρισης καταστάσεων τύπου Daniel σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και εγκαταστάσεις του Νομού Καρδίτσας	19

9. Στρατηγική αντιμετώπισης κρίσεων από την Περιφέρεια, τους Δήμους και τις Σχολικές Επιτροπές	19
Συμπεράσματα	19
Β' ΜΕΡΟΣ-Η ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	20
Σκοπός της έρευνας	20
Εμπειρικό	21
Κεφάλαιο 1: Το προφίλ της έρευνας	22
1.1 Ενέργειες και Αποφάσεις	22
1.2 Δυσκολίες και Προκλήσεις	22
Κεφάλαιο 2: Φαινόμενο Daniel και αντιμετώπισή του	23
2.1 Υποδομές	23
2.2 Σχέδια κρίσης	24
2.3 Εκπαίδευση προσωπικού	25
Παράγοντες που επηρεάζουν την Εκπαίδευση	25
Επιπτώσεις της ανεπαρκούς Εκπαίδευσης	25
Κεφάλαιο 3: Επιπτώσεις των ακραίων καιρικών φαινομένων στους εμπλεκόμενους στο Σχολείο.....	26
Ψυχολογικές επιπτώσεις	26
Εκπαιδευτικές επιπτώσεις	27
Κοινωνικές επιπτώσεις	27
Απουσία συντονισμένων δράσεων	27
Προτάσεις για βελτίωση	27
3.1 Πρακτικές αντίδρασης Σχολείων στην κρίση του φαινομένου Daniel	28
Προετοιμασία και σχεδιασμός πριν από την κρίση	28
Άμεσες ενέργειες κατά τη διάρκεια της κρίσης	28
Ανάκαμψη και αποκατάσταση	29
Συνεργασία με τοπικούς φορείς και κοινότητα	31
Προτάσεις για βελτίωση	31
Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα έρευνας	32
Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα	32

Κεφάλαιο 6: Συζήτηση	33
Βιβλιογραφία	36
Παράρτημα	38

Περίληψη

Οι κρίσεις στα εκπαιδευτικά ιδρύματα αποτελούν ένα αυξανόμενο πρόβλημα που θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια, τη σταθερότητα και την ευημερία των σχολικών κοινοτήτων. Η παρούσα εργασία εξετάζει τη διαχείριση κρίσεων στα σχολεία με έμφαση σε περιπτώσεις έντονων καιρικών φαινομένων που σχετίζονται με την κλιματική κρίση, όπως ο κυκλώνας Daniel που έπληξε την περιοχή της Θεσσαλίας. Οι πλημμύρες είναι μια φυσική καταστροφή και συμβαίνουν συχνά τα τελευταία χρόνια στην πατρίδα μας. Τα αίτια οφείλονται είτε σε φυσικούς είτε σε ανθρώπινους παράγοντες. Η κακοκαιρία Daniel στο νομό Καρδίτσας επέφερε τεράστια ζημιά σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Επέλεξα την παρούσα έρευνα ώστε να αναδείξω τα προβλήματα και τις κρίσεις τα που δημιούργησε αυτή η κακοκαιρία στα Σχολεία. Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Η έρευνά μου είναι βασισμένη στις απόψεις των εκπαιδευτικών. Της ετοιμότητας των Σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα συνεντευξιζόμενα άτομα ήταν επτά άντρες και τρεις γυναίκες. Η έρευνα έδειξε ότι τα σχολικά κτήρια είχαν πολλά προβλήματα πριν την κακοκαιρία. Ο σχεδιασμός των Σχολείων περιορίζετε κυρίως στους σεισμούς τα προληπτικά μέτρα ήταν περιορισμένα. Οι εκπαιδευτικοί ζήτησαν τη βοήθεια ψυχολόγων για τους ίδιους και για τα παιδιά. Μετά την κρίση προσαρμόστηκαν σε διαδικτυακές πλατφόρμες και καινούργια μέσα διδασκαλίας.

Εισαγωγή

Οι κρίσεις στα εκπαιδευτικά ιδρύματα έχουν γίνει συχνό φαινόμενο, αποτελώντας σημαντικό κίνδυνο για την ασφάλεια και τη σταθερότητα της σχολικής κοινότητας. Η ασφάλεια του σχολικού περιβάλλοντος διακυβεύεται από ένα σύνολο παραγόντων, όπως φυσικά φαινόμενα, κοινωνικές ανισότητες και ψυχολογικοί παράγοντες που συνδέονται με την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μαθητών, στοιχεία που καθιστούν τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές ευάλωτους και ασκούν επιζήμια επίδραση στην ευημερία τους (Κατσαρός, 2008). Ταυτόχρονα, τα σχολικά κτίρια ενδέχεται να αποτελούν κίνδυνο ατυχημάτων λόγω φυσικών φαινομένων όπως ισχυροί άνεμοι, σεισμοί, καταιγίδες και πυρκαγιές. Στους παραπάνω παράγοντες πρέπει να προστεθεί η κλιματική κρίση, η οποία έχει σοβαρές και επαναλαμβανόμενες επιπτώσεις σε χώρες που βρίσκονται στην εύκρατη ζώνη, όπως η Ελλάδα, ενώ πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί το φαινόμενο Daniel που έπληξε τη Θεσσαλία. Η κατάσταση επιδεινώνεται από την ανεπαρκή υποδομή και την περιορισμένη κατανόηση της σύνδεσης μεταξύ του περιβαλλοντικού φορτίου και της δημόσιας υγείας στη χώρα (Brock, Sandonal & Lewis, 2005).

Υπό αυτό το πρίσμα, είναι ζωτικής σημασίας, η αποτελεσματική αντιμετώπιση κρίσιμων περιστατικών όπως οι πυρκαγιές, οι πλημμύρες, οι σεισμοί, ενώ είναι σημαντικό για τα σχολεία να καταρτίσουν ένα καλά οργανωμένο και μεθοδικό σχέδιο διαχείρισης κρίσεων (Νάσσης, 2016). Η αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων είναι ζωτικής σημασίας όχι μόνο για την αντιμετώπιση των τρεχόντων κινδύνων, αλλά και τη διευκόλυνση της ταχείας ανάκαμψης και επαναφορά του σχολικού περιβάλλοντος στην ομαλότητα.

Τα τελευταία πέντε χρόνια, ένας σημαντικός αριθμός δομών Π.Φ.Υ στη Θεσσαλία υπέστησαν πλημμύρες, με προβλήματα πρόσβασης, διακοπής ρεύματος και επικοινωνίας, επηρεασμένες κυρίως από την καταιγίδα Daniel το 2023. Η πλειονότητα των δομών δεν διαθέτει ολοκληρωμένο σχέδιο ετοιμότητας για έκτακτες ανάγκες και πρωτόκολλο για πλημμύρες, ενώ η εκπαίδευση του προσωπικού κρίνεται ανεπαρκής. Μόνο 6 δομές επικοινωνήσαν με τη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας, ενώ η επικοινωνία με την 5η ΥΠΕ ήταν περιορισμένη. Σε 18 δομές δεν υπάρχει πρόβλεψη για χρηματοδότηση έκτακτων καιρικών αναγκών, και όσες λαμβάνουν χρηματοδότηση την θεωρούν μέτριας επάρκειας. Οι δομές αναφέρουν περιστατικά πλημμύρας κυρίως στην 5η ΥΠΕ ή στο Κέντρο Διαχείρισης Καταστροφών. Παρά την επάρκεια ιατρικού εξοπλισμού και κιτ πρώτων βοηθειών, οι καταιγίδες προκαλούν προβλήματα λόγω διακοπής ρεύματος και απουσίας προσωπικού.

Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η έρευνα σχετικά με τη διαχείριση κρίσεων στο σχολικό περιβάλλον, ειδικότερα σε περιπτώσεις που οι κρίσεις οφείλονται σε έντονα καιρικά φαινόμενα, όπως συνέβη πρόσφατα με το φαινόμενο Daniel, οι συνέπειες του οποίου έπληξαν και τα σχολικά κτίρια. Ειδικότερα, θα μελετηθεί το κατά πόσο υφίσταται σχέδια αντιμετώπισης τέτοιων καταστάσεων, καθώς και η αποτελεσματικότητα αυτών.

Α΄ ΜΕΡΟΣ-ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

1. Εννοιολογία

Η εννοιολογική ανάλυση των κρίσεων είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση των σχετικών φαινομένων. Μια κρίση ορίζεται ως μια κατάσταση αστάθειας ή διαταραχής, που συνοδεύεται από απειλή για τη σταθερότητα και τη σωστή λειτουργία ενός συστήματος, είτε αυτό είναι κοινωνικό, οικονομικό ή φυσικό (Coombs, 2007). Σε θεσμικό επίπεδο, οι κρίσεις μπορεί να προκύψουν από απρόβλεπτα γεγονότα, όπως φυσικές καταστροφές, κοινωνικές συγκρούσεις ή τεχνολογικές αποτυχίες (Smith & Toft, 2000). ;Οι κρίσεις χαρακτηρίζονται από την πολυπλοκότητα και την απρόβλεπτη φύση τους, γεγονός που καθιστά αναγκαία τη συστηματική μελέτη τους σε διάφορους τομείς. Ιδιαίτερα στον τομέα της εκπαίδευσης, οι κρίσεις μπορούν να έχουν σοβαρές αρνητικές συνέπειες, επηρεάζοντας τους μαθητές, το προσωπικό και τις υποδομές.

1.1 Η κρίση ως έννοια

Η κρίση είναι μια πολύπλευρη έννοια, που συχνά συνδέεται με τη διακοπή της κανονικής ζωής και την εμφάνιση υψηλής έντασης και αβεβαιότητας. Σύμφωνα με τον Coombs (2007), η κρίση μπορεί να οριστεί ως «ένα απρόβλεπτο γεγονός που απειλεί τη σταθερότητα και την επιβίωση ενός οργανισμού ή μιας κοινότητας». Επιπλέον, η κατηγοριοποίηση ενός γεγονότος ως κρίσης εξαρτάται από την αντίληψη των συμμετεχόντων, τη σοβαρότητα των συνεπειών και το

πλαίσιο στο οποίο συνέβη το γεγονός- Boin et al. (2013) υποστηρίζουν ότι μια κρίση δεν είναι απλώς μια φυσική ή κοινωνική καταστροφή, αλλά μια δοκιμασία της ικανότητας ενός συστήματος να ανταποκριθεί σε αυτήν.

Για παράδειγμα, η πλημμύρα που προήλθε από το φαινόμενο Daniel το 2023 ανέδειξε τις αδυναμίες της τοπικής και κεντρικής διοίκησης στην πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, με αρνητικές συνέπειες για την κοινωνία και την εκπαίδευση. Συνεπώς, η κατανόηση της έννοιας της κρίσης αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη στρατηγικών διαχείρισης που θα περιορίσουν τις επιπτώσεις της.

1.2 Έννοιες των όρων «Κίνδυνος» και «Κρίσιμης Κατάστασης»

Ο όρος «Κίνδυνος» αναφέρεται στην πιθανότητα να συμβεί ένα γεγονός που μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις για άτομα, κοινότητες ή οργανισμούς. Σύμφωνα με τον Renn (2006), ο κίνδυνος ορίζεται ως μια κατάσταση αβεβαιότητας που σχετίζεται με την πιθανότητα εμφάνισης μιας απειλής και τις ενδεχόμενες συνέπειές της. Για παράδειγμα, στις φυσικές καταστροφές, ο κίνδυνος σχετίζεται με την πιθανότητα εμφάνισης πλημμυρών, σεισμών ή άλλων φαινομένων που μπορεί να προκαλέσουν ζημιές.

Από την άλλη πλευρά, η έννοια της «Κρίσιμης Κατάστασης» αναφέρεται σε μια κατάσταση όπου ο κίνδυνος έχει ήδη πραγματοποιηθεί και απαιτεί άμεση παρέμβαση. Ο Lewis (2004) επισημαίνει ότι μια κρίσιμη κατάσταση χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι υπερβαίνει τις δυνατότητες ενός οργανισμού ή μιας κοινότητας να την διαχειριστούν χωρίς εξωτερική βοήθεια. Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, η διαχείριση κρίσιμων καταστάσεων προϋποθέτει τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών και της πολιτικής προστασίας. Σύμφωνα με τους Perry και Lindell (2003), η εκπόνηση σχεδίων διαχείρισης κρίσεων μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο και ταυτόχρονα να διευκολύνει την αποτελεσματική αντίδραση σε τέτοιες καταστάσεις.

2. Τύποι κρίσεων

Οι κρίσεις μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε διάφορους τύπους ανάλογα με την πηγή, τη φύση και τις συνέπειές τους. Οι διάφοροι τύποι κρίσεων απαιτούν διαφορετικές στρατηγικές και προσεγγίσεις διαχείρισης, ιδίως όταν αφορούν το σχολικό περιβάλλον. Σε αυτή την εργασία, θα εξετάσουμε τρεις βασικούς τύπους κρίσεων: πολιτικές, περιβαλλοντικές και τυχαίες.

2.1 Πολιτικές κρίσεις

Η πολιτική κρίση είναι μια κατάσταση που προκύπτει από την κατάρρευση του πολιτικού συστήματος, την πολιτική σύγκρουση ή την εξωτερική πίεση στην κοινωνία ή την κυβέρνηση. Οι πολιτικές κρίσεις συνδέονται συνήθως με κυβερνητική αστάθεια, διαμαρτυρίες, εξεγέρσεις ή στρατιωτική επέμβαση. Αυτού του είδους οι κρίσεις προκαλούν κοινωνική και πολιτική αναταραχή. Για παράδειγμα, οι πολιτικές κρίσεις που συνδέονται με διαδηλώσεις και κυβερνητική αστάθεια μπορούν να οδηγήσουν σε κοινωνικές εντάσεις και οικονομικές διαταραχές, με σοβαρές επιπτώσεις στο σχολικό περιβάλλον. Και αυτό διότι μπορούν να επηρεάσουν τη λειτουργία των σχολείων και να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των μαθητών και του προσωπικού (McConnell, 2003). Οι σχολικές εγκαταστάσεις σε περιοχές που πλήττονται

από πολιτικές κρίσεις πρέπει συνήθως να προσαρμοστούν στη νέα κατάσταση, σε ορισμένες περιπτώσεις κλείνοντας ή αλλάζοντας τα ωράρια για την προστασία των ανθρώπων εκεί.

2.2 Περιβαλλοντικές κρίσεις

Οι περιβαλλοντικές κρίσεις προέρχονται από φυσικές καταστροφές, όπως πλημμύρες, σεισμούς, καταιγίδες, πυρκαγιές και άλλες ακραίες καιρικές συνθήκες. Αυτές οι κρίσεις συχνά είναι δύσκολο να προβλεφθούν και μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές και ανεπανόρθωτες ζημιές στις υποδομές και τα οικοσυστήματα, επηρεάζοντας παράλληλα την υγεία και την ευημερία των ανθρώπων. Η επίδρασή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι συνήθως καθοριστική, καθώς μπορεί να οδηγήσουν σε παρατεταμένες διακοπές λειτουργίας των σχολείων ή να προκαλέσουν σημαντικές ζημιές στα σχολικά κτίρια. Η κλιματική αλλαγή, η οποία επιδεινώνει τα ακραία καιρικά φαινόμενα, έχει οδηγήσει σε αύξηση της συχνότητας και της έντασης αυτών των καταστάσεων. Σύμφωνα με την Έκθεση του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC, 2021), αναμένονται σοβαρές επιπτώσεις από τα επερχόμενα ακραία καιρικά φαινόμενα, κυρίως σε περιοχές με ανεπαρκείς υποδομές. Στην Ελλάδα, η κλιματική κρίση έχει προκαλέσει συχνότερες πυρκαγιές και πλημμύρες, με σημαντικές συνέπειες για τα σχολεία, ιδιαίτερα στη Θεσσαλία, όπου το φαινόμενο Daniel το 2023 προκάλεσε εκτεταμένες ζημιές στα σχολικά κτίρια (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

2.3 Κρίσεις περιστατικών

Οι κρίσεις που σχετίζονται με περιστατικά αφορούν καταστάσεις που προκύπτουν από μεμονωμένα ή τοπικά γεγονότα, τα οποία έχουν σοβαρές επιπτώσεις για την κοινωνία ή έναν οργανισμό. Αυτές οι κρίσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τρομοκρατικές επιθέσεις, βίαια περιστατικά ή άλλες έκτακτες καταστάσεις, όπως ατυχήματα, ανθρωπιστικές κρίσεις ή βίαια γεγονότα σε σχολεία. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιων κρίσεων είναι οι βίαιες επιθέσεις ή ο εκφοβισμός στα σχολεία, οι οποίες επηρεάζουν την ψυχολογία των μαθητών και τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος. Στις περιπτώσεις αυτές, η διαχείριση απαιτεί άμεσες αντιδράσεις και στρατηγικές παρέμβασης για να μειωθούν οι επιπτώσεις και να αποκατασταθεί η κανονικότητα. Η κατάλληλη προετοιμασία των σχολείων με σχέδια ασφαλείας και η εκπαίδευση του προσωπικού είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική διαχείριση τέτοιων περιστατικών.

Εν κατακλείδι, κάθε τύπος κρίσης έχει τα δικά του χαρακτηριστικά και απαιτεί εξατομικευμένη προσέγγιση για την αντιμετώπισή της. Η κατανόηση αυτών των τύπων και η ανάλογη προετοιμασία για την πρόληψη και την ανάκαμψη είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της ασφάλειας και της ευημερίας στους οργανισμούς, ιδίως σε ευαίσθητα περιβάλλοντα όπως τα σχολεία (Αλεξόπουλος & Μπαμπάλης, 2021).

3. Ζητήματα κρίσεων στο χώρο της εκπαίδευσης

Στον τομέα της εκπαίδευσης, οι κρίσεις συνιστούν ένα από τα πιο σοβαρά προβλήματα που επηρεάζουν τη σωστή λειτουργία των σχολικών μονάδων, καθώς και την ψυχοκοινωνική ευημερία των μαθητών και του προσωπικού. Οι κρίσεις στο σχολικό περιβάλλον μπορεί να προκύψουν από ποικίλους παράγοντες, όπως φυσικές καταστροφές, σοβαρά ατυχήματα, επιδημίες, κοινωνικές αναταραχές, καθώς και από ψυχολογικές και συναισθηματικές

καταστάσεις που επηρεάζουν τα μέλη της σχολικής κοινότητας. Αυτές οι κρίσεις απαιτούν άμεση και συντονισμένη αντίδραση από τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τους γονείς και τις τοπικές αρχές. Η διαχείριση κρίσεων στα σχολεία περιλαμβάνει την ανάπτυξη στρατηγικών και διαδικασιών για την πρόληψη, την αντιμετώπιση και την ανάκαμψη από τις επιπτώσεις μιας κρίσης. Τα θέματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση περιλαμβάνουν την ασφάλεια των μαθητών, την ψυχοκοινωνική υποστήριξη μετά την καταστροφή, τη συνέχιση της μαθησιακής διαδικασίας και την αποκατάσταση των κατεστραμμένων σχολικών υποδομών (Καραθάνος, 2006).

Μία από τις πιο συνηθισμένες κρίσεις που αντιμετωπίζουν τα σχολεία είναι οι φυσικές καταστροφές. Για παράδειγμα, οι πλημμύρες, οι σεισμοί και οι πυρκαγιές μπορούν να προκαλέσουν σημαντικές ζημιές στις σχολικές εγκαταστάσεις και να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των μαθητών και του προσωπικού. Μια άλλη κρίση είναι οι κοινωνικές ή πολιτικές αναταραχές. Οι κοινωνικές και πολιτικές αναταραχές μπορούν να διαταράξουν τη σχολική κοινότητα και να προκαλέσουν φόβο και άγχος. Επιπλέον, οι ψυχολογικές κρίσεις, όπως η κατάθλιψη ή οι τάσεις αυτοκτονίας μεταξύ των μαθητών, απαιτούν προσεκτική παρακολούθηση και υποστήριξη από τους εκπαιδευτικούς και τους σχολικούς συμβούλους (Χατζηχρήστου, 2014).

Η αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων στο σχολικό περιβάλλον απαιτεί σαφή σχέδια και πολιτικές, συμπεριλαμβανομένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την ευαισθητοποίηση των μαθητών και του προσωπικού, τη σύσταση ομάδων διαχείρισης κρίσεων και την ανάπτυξη στρατηγικών επικοινωνίας (Νάσσης, 2016). Οι εκπαιδευτικοί, οι διευθυντές των σχολείων και οι τοπικές αρχές πρέπει να συνεργάζονται για την αποτελεσματική διαχείριση των κρίσεων και την εξασφάλιση ασφαλών σχολείων.

4. Πρακτική αντιμετώπισης των κρίσεων στην Ελλάδα και Διεθνώς

Η αντιμετώπιση των κρίσεων στην εκπαίδευση είναι μια παγκόσμια πρόκληση που έχει γίνει ιδιαίτερα επείγουσα τα τελευταία χρόνια λόγω του αυξανόμενου αριθμού των κινδύνων που μπορούν να επηρεάσουν την ασφάλεια και την ομαλή ζωή των σχολείων. Η διεθνής κοινότητα έχει αναπτύξει μια σειρά στρατηγικών και μεθόδων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των κρίσεων, από φυσικές καταστροφές έως κοινωνικές και ψυχολογικές κρίσεις.

Στη διεθνή πρακτική, πολλές χώρες έχουν θεσπίσει συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και σχεδιασμού για την αντιμετώπιση των συνεπειών φυσικών καταστροφών, όπως σεισμοί, πλημμύρες, πυρκαγιές και τυφώνες. Για παράδειγμα, στην Ιαπωνία και τη Χιλή, όπου οι φυσικές καταστροφές είναι συχνό φαινόμενο, οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές εκπαιδεύονται τακτικά στην εκκένωση των σχολείων και στη διαχείριση κρίσεων. Τα σχολεία διαθέτουν σχέδια έκτακτης ανάγκης και οι μαθητές εξοικειώνονται με τις διαδικασίες αυτές μέσω τακτικών ασκήσεων και προγραμμάτων ευαισθητοποίησης.

Επιπλέον, οι στρατηγικές διαχείρισης κρίσεων περιλαμβάνουν ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών και του προσωπικού κατά τη διάρκεια και μετά την κρίση. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, για παράδειγμα, τα σχολεία έχουν δημιουργήσει ειδικές ομάδες για την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης σε μαθητές που πλήττονται από κρίσεις όπως φυσικές καταστροφές ή μεγάλα ατυχήματα (Timm, 2015). Οι ομάδες αυτές συνεργάζονται με τις οικογένειες και τις κοινότητες

για την παροχή υποστήριξης και τη μείωση του στρες και του άγχους που προκαλεί η κρίση. Αν και η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει φυσικές καταστροφές τόσο συχνά όσο άλλες χώρες, έχει αρχίσει να αναγνωρίζει την ανάγκη βελτίωσης της ετοιμότητας και των στρατηγικών αντιμετώπισης κρίσεων. Η διαχείριση κρίσεων στον ελληνικό εκπαιδευτικό τομέα βρίσκεται ακόμη στα σπάργα, αν και υπάρχουν προγράμματα κατάρτισης για τη διαχείριση κρίσεων στα σχολεία και την ανάπτυξη στρατηγικών εκκένωσης και προστασίας- ένα σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση ήταν η καθιέρωση του «Συστήματος Διαχείρισης Εκτάκτων Αναγκών» από το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας το 2015. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει οδηγίες και κατευθύνσεις για τις σχολικές διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται σε περίπτωση καταστροφών, όπως σεισμοί και πλημμύρες, καθώς και ψυχολογική υποστήριξη για μαθητές και εκπαιδευτικούς.

Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, η Ελλάδα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά την ολοκληρωμένη εφαρμογή αυτών των στρατηγικών. Ένα από τα σοβαρότερα εμπόδια είναι η περιορισμένη κατάρτιση του προσωπικού στη διαχείριση κρίσεων και η έλλειψη ειδικών προγραμμάτων για την εκπαίδευση των σπουδαστών. Η αναγνώριση αυτών των ελλείψεων και η ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία αποτελεί σημαντικό βήμα προς τη βελτίωση της αντιμετώπισης κρίσεων στον ελληνικό εκπαιδευτικό τομέα. Η διεθνής πρακτική δείχνει επίσης ότι η αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων απαιτεί συνεργασία με τις τοπικές αρχές, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής άμυνας και των τοπικών υπηρεσιών υγείας. Στην Ελλάδα, η συνεργασία μεταξύ των σχολείων και των τοπικών αρχών κατά τη διάρκεια κρίσεων όπως οι πλημμύρες του Δανιήλ είναι μια σημαντική πτυχή που πρέπει να ενισχυθεί για να εξασφαλιστεί η ασφάλεια και η κανονική λειτουργία των σχολικών μονάδων (Παπαδόπουλος, 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Crisis management)

2.1 Προβλήματα που δυσχεραίνουν την διαχείριση κρίσεων

Η διαχείριση κρίσεων στο σχολικό περιβάλλον είναι μια σύνθετη διαδικασία που επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες. Οι κρίσεις μπορεί να είναι φυσικές (π.χ. σεισμός, πλημμύρα, πυρκαγιά), κοινωνικές (π.χ. επίθεση ή διαταραχή) ή ψυχολογικές (π.χ. κρίσεις πανικού ή άγχος μαθητών). Παρά την ανάγκη ετοιμότητας και ταχείας αντίδρασης, η αποτελεσματική διαχείριση μπορεί να παρεμποδιστεί από διάφορους παράγοντες. Για παράδειγμα, η έλλειψη επαρκούς εκπαίδευσης και κατάρτισης του διδακτικού προσωπικού, οι ασαφείς διαδικασίες και τα ανεπαρκή σχέδια αντιμετώπισης, η κακή επικοινωνία μεταξύ σχολείων και τοπικών αρχών και τα ανεπαρκή συστήματα αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008). Ένα από τα πιο συνηθισμένα προβλήματα είναι η έλλειψη επαγγελματικών πόρων και υποδομών. Για παράδειγμα, τα σχολεία μπορεί να μην διαθέτουν την υποδομή για την προστασία των παιδιών και των εκπαιδευτικών σε περίπτωση κρίσης ή το προσωπικό για την αντιμετώπιση των ψυχολογικών επιπτώσεων μιας κρίσης. Η έλλειψη σαφών κατευθυντήριων γραμμών και πρωτοκόλλων για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης και η απουσία τακτικών ασκήσεων προσομοίωσης κρίσεων αποτελούν επίσης σημαντικά εμπόδια.

2.2 Προϋποθέσεις διαχείρισης κρίσεων

Ορισμένες προϋποθέσεις είναι απαραίτητες για την επιτυχή διαχείριση κρίσεων στα σχολεία. Πρώτον, η ύπαρξη ενός σαφούς και κατανοητού σχεδίου διαχείρισης κρίσεων είναι θεμελιώδους σημασίας. Το σχέδιο αυτό θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στις ειδικές ανάγκες κάθε σχολείου και να περιλαμβάνει διαδικασίες για την ταχεία και αποτελεσματική αντίδραση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Είναι επίσης σημαντικό να παρέχεται εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση του προσωπικού και των μαθητών, ώστε να γνωρίζουν ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθήσουν σε περίπτωση κρίσης. Η τακτική εκπαίδευση μέσω ασκήσεων εκκένωσης και η κατάρτιση στις πρώτες βοήθειες, την ψυχολογική υποστήριξη και την πρώτη αντίδραση μπορούν να βελτιώσουν την ικανότητα του σχολείου να αντιμετωπίσει με επιτυχία μια κρίση. Τέλος, η συνεργασία με εξωτερικούς οργανισμούς όπως η πυροσβεστική υπηρεσία, η αστυνομία και άλλες τοπικές αρχές είναι επίσης απαραίτητη για την επιτυχή διαχείριση κρίσεων.

2.3 Σχέδιο Αντιμετώπισης Κρίσεων

Το Σχέδιο Αντιμετώπισης Κρίσεων αποτελεί τη βάση για την οργάνωση και καθοδήγηση των ενεργειών σε περιπτώσεις κρίσης. Αυτό το σχέδιο θα πρέπει να είναι πλήρες και να περιλαμβάνει όλους τους πιθανούς τύπους κρίσεων που μπορεί να προκύψουν. Κάθε σχέδιο θα πρέπει να περιέχει:

- Τις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν για την προστασία των μαθητών και του προσωπικού.
- Άμεσες επικοινωνίες με τους γονείς και τις τοπικές αρχές.
- Μέτρα για την ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών και των δασκάλων.
- Στρατηγική εκκένωσης του σχολείου και εγκατάσταση σε προσωρινά καταλύματα, εφόσον χρειαστεί.
- Οδηγίες για την αποκατάσταση της κανονικότητας μετά την κρίση.

3. Δομή σχεδίου αντιμετώπισης κρίσεων

Η δομή ενός σχεδίου αντιμετώπισης κρίσεων θα πρέπει να περιλαμβάνει διάφορα βασικά τμήματα προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά οποιαδήποτε κατάσταση κρίσης. Πρώτον, θα πρέπει να καθοριστεί μια στρατηγική αντιμετώπισης, η οποία θα περιγράφει τις ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν από την αντιμετώπιση των συνεπειών της έκτακτης ανάγκης έως την επιστροφή σε κανονικές συνθήκες. Αυτό περιλαμβάνει τις διαδικασίες για τη διασφάλιση της ασφάλειας των μαθητών και του προσωπικού, καθώς και τις διαδικασίες αποκατάστασης που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία του σχολείου. Η επικοινωνία είναι επίσης σημαντική, με τη διαχείριση των επαφών με τους γονείς, τις τοπικές αρχές και τα άλλα σχολεία, ώστε να διασφαλίζεται η έγκαιρη και ακριβής ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων. Επιπλέον, θα πρέπει να συμπεριληφθεί μια αξιολόγηση κινδύνου για τον εντοπισμό πιθανών απειλών για τα σχολεία και τη λήψη κατάλληλων προληπτικών μέτρων. Η εκπαίδευση και η ετοιμότητα είναι μια άλλη σημαντική ενότητα που περιλαμβάνει στρατηγικές για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των γονέων σε δεξιότητες διαχείρισης κρίσεων και τη διασφάλιση ότι όλοι είναι προετοιμασμένοι για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Τέλος, η εξωτερική υποστήριξη είναι απαραίτητη και περιλαμβάνει τη συνεργασία με τις τοπικές αρχές,

την ασφάλεια και τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας για την παροχή πρόσθετης βοήθειας και υποστήριξης κατά τη διάρκεια μιας έκτακτης ανάγκης.

4. Χαρακτηριστικά σχεδίου αντιμετώπισης κρίσεων

Τα χαρακτηριστικά ενός σχεδίου αντιμετώπισης κρίσεων είναι κρίσιμα για την αποτελεσματικότητά του σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό είναι η ευελιξία. Το σχέδιο πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζεται στις ειδικές ανάγκες κάθε κρίσης και στις αλλαγές που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της κρίσης. Η προσαρμοστικότητα επιτρέπει την αποτελεσματική διαχείριση ακόμη και των πιο αβέβαιων καταστάσεων. Επιπλέον, το σχέδιο θα πρέπει να υιοθετεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που να περιλαμβάνει όλες τις πτυχές της κρίσης. Η στρατηγική θα πρέπει να καλύπτει όλες τις ανάγκες και τις προτεραιότητες της κρίσης, από τη σωστή επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη έως την αποκατάσταση της ομαλότητας (Huxtable, 2013). Η συνεργασία με άλλους φορείς, όπως οι τοπικές αρχές, οι υπηρεσίες ασφαλείας και οι φορείς ψυχικής υγείας, είναι ιδιαίτερα σημαντική. (Cheng, 2008). Οι τοπικές συμπράξεις αποτελούν ουσιαστικό στοιχείο της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής ευημερίας. Σύμφωνα με τη θεωρία των συστημάτων, οι συμπράξεις μεταξύ διαφορετικών οργανισμών και κοινοτήτων αυξάνουν την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των πρωτοβουλιών σε τοπικό επίπεδο. Η θεωρία του κοινωνικού κεφαλαίου τονίζει επίσης ότι οι ισχυρές κοινωνικές σχέσεις και η εμπιστοσύνη μεταξύ των μελών της κοινότητας αυξάνουν την αποτελεσματικότητα της συλλογικής δράσης και την ικανότητα επίλυσης τοπικών προβλημάτων. Επομένως, η ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων σε τοπικό επίπεδο προάγει την κοινωνική συνοχή και συμβάλλει στην ανάπτυξη της κοινότητας.

5. Διαδικασία ανάπτυξης σχεδίου

Η διαδικασία ανάπτυξης ενός σχολικού σχεδίου αντιμετώπισης κρίσεων περιλαμβάνει διάφορα σημαντικά βήματα για να διασφαλιστεί η ετοιμότητα και η αποτελεσματικότητα σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Κατ' αρχάς, διεξάγεται μια αξιολόγηση κινδύνου για να εντοπιστούν πιθανοί κίνδυνοι που θα μπορούσαν να επηρεάσουν το σχολείο, όπως φυσικές καταστροφές, βίαιες καταστάσεις ή άλλες κρίσεις. Στη συνέχεια, καθορίζονται οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθηθούν σε περίπτωση κρίσης και προσδιορίζονται συγκεκριμένες ενέργειες που πρέπει να γίνουν από το προσωπικό και τους μαθητές. Στη συνέχεια, εκπαιδεύεται το προσωπικό και οι μαθητές στο πώς να ακολουθούν τις απαραίτητες ενέργειες και τα σχέδια σε περίπτωση κρίσης. Επιπλέον, διεξάγεται τακτικά ασκήσεις εκκένωσης, ασκήσεις σχεδίου και άλλες εικονικές ασκήσεις για να βεβαιωθεί ότι όλοι κατανοούν τις διαδικασίες και είναι προετοιμασμένοι να ανταποκριθούν γρήγορα και συστηματικά. Τέλος, τα σχέδια πρέπει να επανεξετάζονται και να βελτιώνονται συνεχώς με βάση τα διδάγματα που αντλούνται από τις ασκήσεις και τις πραγματικές καταστάσεις, ώστε να αντιμετωπίζονται οι αδυναμίες και να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση μελλοντικών κρίσεων.

6. Στρατηγικές διαχείρισης κρίσεων στο χώρο του Σχολείου

Μια στρατηγική διαχείρισης σχολικών κρίσεων είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και την προστασία των μαθητών, του προσωπικού και των υποδομών. Μια βασική στρατηγική είναι η στρατηγική επικοινωνίας, η οποία περιλαμβάνει τη δημιουργία διαύλων επικοινωνίας για την παροχή έγκαιρων και ακριβών

πληροφοριών στους γονείς, τους μαθητές και τις τοπικές αρχές σε περίπτωση κρίσης. Ένας άλλος βασικός τομέας είναι η αντιμετώπιση των ψυχολογικών επιπτώσεων με την υποστήριξη των μαθητών και του προσωπικού μέσω υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης για την ανακούφιση από το άγχος και τις επιπτώσεις της κρίσης. Ταυτόχρονα, η κατάρτιση και η ετοιμότητα του προσωπικού είναι πολύ σημαντική, συμπεριλαμβανομένης της συνεχούς κατάρτισης στις πρώτες βοήθειες, την εκκένωση και άλλες βασικές διαδικασίες που απαιτούνται κατά τη διάρκεια μιας κρίσης. Τέλος, η εκκένωση και η προσωρινή στέγαση είναι μια στρατηγική για την οργάνωση των ρυθμίσεων για την εκκένωση των σχολείων και τη μεταφορά των μαθητών σε ασφαλή στέγαση, εάν αυτό είναι απαραίτητο για την ασφάλεια όλων των εμπλεκόμενων (Mitroff, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΚΡΑΙΑ ΚΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Η κλιματική αλλαγή οδηγεί σε συχνότερα και εντονότερα ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως πλημμύρες, καταιγίδες, τυφώνες και ξηρασίες. Η άνοδος της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας και η αλλαγή των καιρικών συνθηκών οδηγούν σε αύξηση αυτών των φαινομένων. Σύμφωνα με τη Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC, 2021), η κλιματική αλλαγή είναι άμεσα υπεύθυνη για την αύξηση της συχνότητας και της έντασης των ακραίων καιρικών φαινομένων. Οι αλλαγές αυτές θα επηρεάσουν την καθημερινή ζωή, τις υποδομές, την οικονομία και την υγεία, απαιτώντας προσαρμογή και ενίσχυση των υποδομών ανθεκτικότητας.

Η διεθνής κοινότητα αναγνωρίζει την επιτακτική ανάγκη για δράση κατά της κλιματικής αλλαγής και των ακραίων καιρικών φαινομένων. Η Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC) και η Συμφωνία του Παρισιού του 2015 θέτουν σαφείς στόχους για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και τη διατήρηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας. Επιπλέον, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ευρωπαϊκή Ένωση εργάζονται πάνω σε στρατηγικές προσαρμογής και μετριασμού της κλιματικής αλλαγής, οι οποίες περιλαμβάνουν την ενίσχυση των υποδομών και την εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών για την αντιμετώπιση των ακραίων καιρικών φαινομένων (European Commission, 2020).

Η Ελλάδα βιώνει μια αύξηση στα ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως είναι οι εντεινόμενοι καύσωνες, οι πλημμύρες και οι ισχυροί άνεμοι. Η γεωγραφική της θέση την καθιστά ευάλωτη σε τέτοιες καταστάσεις, ενώ η συχνότητα των ακραίων καιρικών φαινομένων συνεχώς αυξάνεται. Η Εθνική Στρατηγική για την Κλιματική Αλλαγή, που έχει εκπονηθεί από την Ελληνική Κυβέρνηση, περιλαμβάνει μέτρα για την προσαρμογή των υποδομών, την ενίσχυση των πολιτικών προστασίας και τη μείωση των εκπομπών ρύπων. Το 2020, η Ελλάδα υπέγραψε τη Συμφωνία του Παρισιού, αναλαμβάνοντας τη δέσμευση να μειώσει τις εκπομπές CO₂ κατά 55% έως το 2030 και να επιτύχει κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2050 (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2021).

Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα έχει την ευθύνη να διαχειρίζεται κρίσιμες καταστάσεις και ακραία καιρικά φαινόμενα. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ) συνεργάζεται με τοπικές και περιφερειακές αρχές για την οργάνωση της διαχείρισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Η στρατηγική της περιλαμβάνει τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, όπως συστήματα παρακολούθησης και προειδοποίησης, καθώς και την εκπαίδευση των πολιτών και των φορέων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών (Υπουργείο Πολιτικής Προστασίας, 2022).

Η παρούσα μελέτη χρησιμοποιεί μια ποιοτική προσέγγιση, καθώς επιδιώκει να κατανοήσει καλύτερα τις αντιλήψεις, τις εμπειρίες και τη δυναμική που χαρακτηρίζουν τις τοπικές συμπράξεις. Όπως τονίζεται στη θεωρία του κοινωνικού κεφαλαίου και τη θεωρία των κοινωνικών δικτύων, οι ποιοτικές μέθοδοι επιτρέπουν τη διερεύνηση των κοινωνικών δικτύων και των σχέσεων εμπιστοσύνης που μπορούν να υποστηρίξουν ή να εμποδίσουν τις τοπικές συμπράξεις. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για. Μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων και ομάδων εστίασης, η πρόθεση είναι να εντοπιστούν τα υποκείμενα μοτίβα και οι αλληλεξαρτήσεις που ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ των τοπικών φορέων. Η μελέτη χρησιμοποίησε ημιδομημένες συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης με τοπικούς ενδιαφερόμενους για τη συλλογή δεδομένων. Οι μέθοδοι αυτές επιλέχθηκαν επειδή παρέχουν την ευκαιρία να διερευνηθούν οι προσωπικές αντιλήψεις των συμμετεχόντων για τις συνεργασίες και τις αλληλεξαρτήσεις που αναπτύσσονται στα τοπικά δίκτυα. Οι συνεντεύξεις και οι ομάδες εστίασης θα βοηθήσουν στον εντοπισμό κοινών θεμάτων και διαφορετικών προοπτικών για τις τοπικές συμπράξεις, όπως περιγράφονται στη θεωρία του κοινωνικού κεφαλαίου και τη θεωρία των κοινωνικών δικτύων.

3.1 Η περίπτωση Daniel στην περιοχή της Θεσσαλίας

Το φαινόμενο Daniel, που εκδηλώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2020, είχε σοβαρές επιπτώσεις για τις κοινότητες της Θεσσαλίας, ιδιαίτερα στην Καρδίτσα και τα γύρω χωριά. Οι πλημμύρες προκάλεσαν εκτεταμένες καταστροφές σε κατοικίες, υποδομές και αγροτικές εκτάσεις, αφήνοντας τις τοπικές κοινότητες χωρίς βασικές υπηρεσίες και καταλύματα. Οι κάτοικοι αντιμετώπισαν σοβαρές ζημιές και αναγκάστηκαν να ζητήσουν βοήθεια από τις τοπικές αρχές και ανθρωπιστικές οργανώσεις. Η αποκατάσταση της περιοχής απαιτεί σημαντική χρηματοδότηση και επενδύσεις στις υποδομές, καθώς και στην ανασυγκρότηση των κοινοτήτων (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2020). Η Θεσσαλία υπήρξε θύμα σοβαρών ζημιών στις υποδομές της, με δρόμους, γέφυρες και δίκτυα ύδρευσης και ηλεκτροδότησης να καταστρέφονται ή να υποβαθμίζονται. Οι πλημμύρες προκάλεσαν ζημιές σε δημόσια κτίρια, όπως σχολεία, νοσοκομεία και τοπικές διοικητικές υπηρεσίες, γεγονός που οδήγησε στην ανάγκη προσωρινής μεταστέγασης των πληγέντων. Η αποκατάσταση των υποδομών απαιτεί συνεργασία μεταξύ κρατικών φορέων, τοπικών αρχών και οργανισμών πολιτικής προστασίας, καθώς και στρατηγικές για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών απέναντι σε ακραία καιρικά φαινόμενα (Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, 2020).

Η καταστροφή των σχολικών υποδομών στην περιοχή της Θεσσαλίας υπήρξε ιδιαίτερα σοβαρή εξαιτίας των πλημμυρών που προκάλεσε το φαινόμενο Daniel. Τα σχολικά συγκροτήματα υπέστησαν σημαντικές ζημιές, γεγονός που οδήγησε στην προσωρινή αναστολή των μαθημάτων και στη μεταφορά των μαθητών σε άλλα κτίρια. Η έλλειψη κατάλληλων σχολικών εγκαταστάσεων και η καταστροφή των υποδομών επηρέασαν αρνητικά τη μαθησιακή διαδικασία και την καθημερινότητα των μαθητών, με πολλές οικογένειες να αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στη συνέχιση της εκπαίδευσης των παιδιών τους (Υπουργείο Παιδείας, 2020).

3.2 Οι επιπτώσεις του Daniel στην εκπαίδευση

Τα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιοχή της Θεσσαλίας υπήρξαν θύματα σοβαρών ζημιών λόγω του ακραίου καιρικού φαινομένου Daniel. Ιδιαίτερα σε περιοχές όπως η Καρδίτσα και οι γύρω περιοχές, οι πλημμύρες προκάλεσαν καταστροφές σε σχολικά κτίρια και εξοπλισμό, ενώ υπήρξαν σοβαρές βλάβες στις υποδομές θέρμανσης και ηλεκτροδότησης. Ως αποτέλεσμα, πολλά σχολεία παρέμειναν κλειστά για αρκετές εβδομάδες, καθώς οι κατεστραμμένες εγκαταστάσεις δεν μπορούσαν να επαναλειτουργήσουν άμεσα. Η φυσική παρουσία των μαθητών περιορίστηκε, με το διδακτικό προσωπικό να αναγκάζεται να προσαρμόσει τις διαδικασίες εκπαίδευσης σε εναλλακτικές μορφές. Η τηλεεκπαίδευση αναδείχθηκε ως η κύρια λύση για τη διασφάλιση της συνέχειας της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι δάσκαλοι εργάστηκαν ακούραστα για να οργανώσουν διαδικτυακά μαθήματα, παρέχοντας υλικό και οδηγίες για την εκτέλεση εργασιών και δραστηριοτήτων.

Η εφαρμογή της τηλεεκπαίδευσης, ωστόσο, δεν ήρθε χωρίς προκλήσεις. Η ανάγκη για κατάλληλο εξοπλισμό και υποδομή, όπως υπολογιστές και πρόσβαση στο διαδίκτυο, έπρεπε να καλυφθεί άμεσα ώστε οι μαθητές να μην χάσουν την επαφή τους με τη σχολική ύλη. Πολλοί γονείς βρέθηκαν στη θέση να υποστηρίζουν τα παιδιά τους σε αυτή τη νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα, καθώς οι γνώσεις τους σχετικά με τη χρήση της τεχνολογίας δεν ήταν πάντα επαρκείς. Επιπλέον, ορισμένα παιδιά δεν είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο ή σε υπολογιστές, γεγονός που δημιούργησε ανισότητες στην εκπαιδευτική διαδικασία. Παρ' όλα αυτά, οι δάσκαλοι παρείχαν την απαραίτητη υποστήριξη, οργανώνοντας τηλεφωνικές επικοινωνίες και προσπαθώντας να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών όσο το δυνατόν καλύτερα. Σε αυτή την περίπτωση, η αλληλεγγύη και η υποστήριξη της κοινότητας αποδείχθηκαν καθοριστικές για τη διασφάλιση της συνέχισης της εκπαίδευσης (Daniel, 2020).

Εξίσου σημαντική ήταν και η αποκατάσταση των σχολικών υποδομών. Παρά την προσωρινή αναστολή των μαθημάτων, οι τοπικές αρχές συνεργάστηκαν με τις αρχές πολιτικής άμυνας για την ανοικοδόμηση των σχολείων ώστε να μπορέσουν να επαναλειτουργήσουν το συντομότερο δυνατό. Σχολικά κτίρια που δεν επλήγησαν άμεσα από τις πλημμύρες χρησιμοποιήθηκαν ως προσωρινή στέγαση για μαθητές από τις πληγείσες περιοχές, παρέχοντας κάποια σταθερότητα και ομαλοποίηση της μαθησιακής διαδικασίας.

Ο αντίκτυπος του φαινομένου Daniel στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση υπήρξε εξαιρετικά σημαντικός, καθώς πολλά σχολεία υπέστησαν σοβαρές ζημιές στις υποδομές τους, όπως πλημμυρισμένα κτίρια και κατεστραμμένα εκπαιδευτικά υλικά. Αυτές οι ζημιές οδήγησαν σε καθυστερήσεις στην έναρξη της σχολικής χρονιάς και σε αναγκαστικές προσαρμογές των προγραμμάτων διδασκαλίας. Οι μαθητές αντιμετώπισαν σημαντικές αλλαγές, ενώ οι εξετάσεις αναβλήθηκαν και προσαρμόστηκαν προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε πολλές περιπτώσεις, τα σχολεία αναγκάστηκαν να τροποποιήσουν το πρόγραμμα και τις δραστηριότητές τους, ενσωματώνοντας τηλεεκπαίδευση και αναζητώντας εναλλακτικές λύσεις για την ολοκλήρωση της ύλης.

Στη Γ' Βαθμια Εκπαίδευση, οι πανεπιστημιακές σχολές της περιοχής υπήρξαν θύματα σοβαρών αναταραχών εξαιτίας των ζημιών που προκάλεσε το φαινόμενο Daniel. Πολλά πανεπιστήμια και τεχνολογικά ιδρύματα στην περιοχή βρέθηκαν αντιμέτωπα με λειτουργικά προβλήματα, όπως η αναστολή μαθημάτων και η αδυναμία παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών

στους φοιτητές. Για να διασφαλιστεί η συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ορισμένα ιδρύματα προχώρησαν στη μεταφορά μαθημάτων σε άλλες περιοχές ή στην εφαρμογή τηλεεκπαίδευσης. Αυτές οι αναγκαίες προσαρμογές είχαν αντίκτυπο στο πρόγραμμα των φοιτητών, προκαλώντας καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση της εξεταστικής περιόδου και σημαντικές αλλαγές στην καθημερινότητα του πανεπιστημιακού προσωπικού και των σπουδαστών.

4. Συνεργασία πολιτικής προστασίας και εκπαιδευτικών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

Η συνεργασία ανάμεσα στην Πολιτική Προστασία και τους εκπαιδευτικούς στην περιοχή της Θεσσαλίας αποδείχθηκε καθοριστική κατά τη διάρκεια του φαινομένου Daniel. Οι εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν με τις τοπικές αρχές για την αποκατάσταση των σχολικών εγκαταστάσεων και την υποστήριξη των μαθητών. Οι κοινές τους προσπάθειες περιλάμβαναν την εκπόνηση σχεδίου εκτάκτου ανάγκης για τα σχολεία, την παροχή υγειονομικής φροντίδας στους μαθητές και την οργάνωση προσωρινής στέγασης για τα άτομα που επλήγησαν.

5. Στρατηγική διαχείρισης καταστάσεων τύπου Daniel σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και εγκαταστάσεις του Νομού Καρδίτσας

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση κρίσεων τύπου Daniel, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα του Νομού Καρδίτσας έχουν σχεδιάσει ένα πρόγραμμα που στοχεύει στην προστασία των μαθητών και του προσωπικού. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τη διαδικασία εκκένωσης, την προετοιμασία των σχολείων για την υποδοχή έκτακτων καταστάσεων, την αξιολόγηση των κινδύνων, καθώς και την ανάπτυξη υποστηρικτικών υπηρεσιών για τα θύματα της κρίσης.

6. Στρατηγική αντιμετώπισης κρίσεων από την Περιφέρεια, τους Δήμους και τις Σχολικές Επιτροπές

Η στρατηγική που ακολουθεί η Περιφέρεια Θεσσαλίας και οι Δήμοι για την αντιμετώπιση της κρίσης περιλαμβάνει την άμεση ενεργοποίηση των υπηρεσιών πολιτικής προστασίας, την πρόσληψη έκτακτου προσωπικού στα σχολεία και τη συνεργασία με τις σχολικές επιτροπές για την ταχεία αποκατάσταση των υποδομών. Επιπλέον, οι στρατηγικές περιλαμβάνουν την ενίσχυση της πληροφόρησης σχετικά με τη διαχείριση της κρίσης και την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης στους μαθητές και το εκπαιδευτικό προσωπικό.

Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα που εξάγονται από την ανάλυση της διαχείρισης κρίσεων στο σχολικό περιβάλλον, ιδίως σε σχέση με ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως το Daniel, είναι χρήσιμα και σημαντικά για την αποτελεσματική διαχείριση μελλοντικών καταστάσεων κρίσης. Πρώτον, η απαραίτητη εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού και των μαθητών είναι θεμελιώδους σημασίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση κρίσεων. Όπως έδειξε το φαινόμενο Daniel, η έλλειψη προετοιμασίας και σχεδιασμού εκπαίδευσης μπορεί να προκαλέσει σοβαρές καθυστερήσεις και να εμποδίσει την ανάκαμψη των εκπαιδευτικών δομών.

Επιπλέον, οι υπάρχουσες υποδομές και οι συνθήκες εργασίας στα σχολεία δεν είναι πάντα επαρκείς για την αντιμετώπιση ακραίων καταστάσεων, γεγονός που αναδεικνύει την

ανάγκη για ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αντιμετώπισης κρίσεων για τη σχολική κοινότητα. Η έλλειψη ολοκληρωμένων στρατηγικών επικοινωνίας και συντονισμού με τις τοπικές αρχές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την αντίδραση της σχολικής κοινότητας κατά τη διάρκεια μιας κρίσης. Η εμπειρία του Daniel υπογραμμίζει τη σημασία της ευελιξίας και της ανταπόκρισης κατά την εφαρμογή των σχεδίων αντιμετώπισης κρίσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στην ικανότητα προσαρμογής σε ασταθείς καταστάσεις. Η εφαρμογή στρατηγικών διαχείρισης κρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της άμεσης υποστήριξης των μαθητών και του προσωπικού, καθώς και η χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αποδείχθηκαν σημαντικές λύσεις για τη διασφάλιση μιας ομαλής εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Τέλος, οι επιπτώσεις της κρίσης στο εκπαιδευτικό σύστημα αναδεικνύουν την ανάγκη συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών, πολιτικών αρχών και τοπικών κοινοτήτων. Μια καλύτερη οργάνωση και επικοινωνία ανάμεσα σε αυτούς τους φορείς θα συμβάλει στην εξομάλυνση της κατάστασης και στην πιο αποτελεσματική υποστήριξη των μαθητών κατά τη διάρκεια κρίσεων, διασφαλίζοντας μια πιο ομαλή επιστροφή στην κανονικότητα για μαθητές και προσωπικό.

Β΄ ΜΕΡΟΣ-Η ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στη διερεύνηση της διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία κατά τη διάρκεια του φαινομένου Daniel στην περιοχή της Καρδίτσας, εφαρμόζοντας ποιοτική προσέγγιση. Το φαινόμενο Daniel, το οποίο προκάλεσε σοβαρές καταστροφές, αναδεικνύει την ανάγκη για κατάλληλη προετοιμασία, συντονισμό και άμεση αντίδραση σε κρίσιμες καταστάσεις στο σχολικό περιβάλλον. Η ένταση και η έκταση των επιπτώσεων του φαινομένου, ιδίως στον τομέα της εκπαίδευσης, υπογραμμίζουν τη σημασία της ανάλυσης και αξιολόγησης των υφιστάμενων δομών και στρατηγικών διαχείρισης κρίσεων. Το φαινόμενο Daniel υπήρξε καθοριστικός παράγοντας για την αναγνώριση των κενών στην προετοιμασία και τη διαχείριση κρίσεων στα σχολεία της περιοχής.

Σκοπός της έρευνας

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να καταγράψει τις εμπειρίες εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων, καθώς και να εξάγει συμπεράσματα που θα συμβάλλουν στη βελτίωση της ετοιμότητας και της διαχείρισης μελλοντικών κρίσεων. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα στοχεύει:

- Στην κατανόηση της άμεσης αντίδρασης των σχολικών μονάδων κατά τη διάρκεια της κρίσης.
- Στην αξιολόγηση της υφιστάμενης υποδομής και των στρατηγικών διαχείρισης κρίσεων.
- Στην ανάδειξη των επιπτώσεων του φαινομένου στους μαθητές, τους γονείς και το εκπαιδευτικό προσωπικό.
- Στην παροχή προτάσεων για τη βελτίωση της προετοιμασίας και της ανταπόκρισης σε μελλοντικές κρίσεις.

Το πρακτικό μέρος της μελέτης περιλάμβανε ημιδομημένες συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς από διάφορα σχολεία που επηρεάστηκαν από το φαινόμενο Daniel. Οι συμμετέχοντες στη μελέτη ήταν διευθυντές σχολείων, 10 εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές από τις πληγείσες περιοχές του νομού Καρδίτσας. Επιλέχθηκαν λόγω των ποικίλων εμπειριών τους και της ικανότητάς τους να παρέχουν μια ολοκληρωμένη άποψη για την αντιμετώπιση της κρίσης. Σκοπός των συνεντεύξεων ήταν να διερευνηθούν οι προσωπικές τους εμπειρίες κατά τη διάρκεια της κρίσης, η επάρκεια των σχολικών υποδομών και των σχεδίων διαχείρισης κρίσεων, καθώς και ο αντίκτυπος της κρίσης στους μαθητές και τους γονείς. Οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών αντανακλούσαν ένα ευρύ φάσμα εμπειριών και ανησυχιών, καθώς και την έμφαση στην έλλειψη ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και τη σημασία της συνεργασίας με τις τοπικές αρχές. Στόχος της ανάλυσης των δεδομένων ήταν η διατύπωση συστάσεων για τη βελτίωση της διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία με σκοπό την προστασία των μαθητών και των εκπαιδευτικών σε τέτοιες καταστάσεις.

Η διαχείριση κρίσεων είναι ένα σημαντικό ζήτημα για την εκπαιδευτική κοινότητα, ειδικά σε περιοχές που είναι επιρρεπείς σε φυσικές καταστροφές. Σύμφωνα με τον Coombs (2007), μια κρίση ορίζεται ως ένα απρόβλεπτο γεγονός που θέτει σε κίνδυνο τη σταθερότητα ενός οργανισμού ή μιας κοινότητας. Στον τομέα της εκπαίδευσης, οι κρίσεις μπορεί να περιλαμβάνουν φυσικές καταστροφές, κοινωνικές αναταραχές ή ψυχολογικές κρίσεις που επηρεάζουν τους μαθητές και το προσωπικό. Η αποτελεσματική διαχείριση των κρίσεων απαιτεί συντονισμό, κατάλληλες υποδομές και σχέδια που βασίζονται στις αρχές της πρόληψης, της ετοιμότητας και της αποκατάστασης (Boin et al., 2013).

Το φαινόμενο Daniel ανέδειξε τις αδυναμίες της τοπικής διοίκησης και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην αντιμετώπιση κρίσεων. Οι πλημμύρες που προκάλεσε, πέρα από τις υλικές καταστροφές, προκάλεσαν ψυχολογική πίεση και ανησυχία σε μαθητές και γονείς. Οι στρατηγικές που εφαρμόστηκαν για τη διαχείριση της κρίσης ήταν περιορισμένες, καθώς πολλές σχολικές μονάδες δεν είχαν οργανωμένα σχέδια δράσης ή εκπαιδευμένο προσωπικό για την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων.

Εμπειρικό

Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Η έρευνά μου είναι βασισμένη στις απόψεις των εκπαιδευτικών. Της ετοιμότητας των Σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα συνεντευξιαζόμενα άτομα ήταν επτά άντρες και τρεις γυναίκες. Όλοι ήταν Διευθυντές Σχολείων. Επέλεξα αυτό το δείγμα επειδή όλοι τους ήταν οι πρωτεργάτες αυτής της κρίσης.

Η έρευνα αποτελείται από τρεις βασικές ενότητες:

Ανάλυση Δεδομένων: Παρουσίαση των απαντήσεων που προήλθαν από τις συνεντεύξεις, οργανωμένες σύμφωνα με τα ερευνητικά ερωτήματα.

Συζήτηση και Συμπεράσματα: Ανάδειξη των κύριων ευρημάτων και ανάλυση των αιτίων και των συνεπειών των παρατηρούμενων φαινομένων.

Προτάσεις: Παροχή πρακτικών συστάσεων για τη βελτίωση της διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία.

Με αυτή τη δομή, η εργασία στοχεύει να συνδυάσει την εμπειρική ανάλυση με πρακτικές προτάσεις, προκειμένου να υποστηρίξει την εκπαιδευτική κοινότητα στην καλύτερη ανταπόκριση σε μελλοντικές κρίσεις.

Κεφάλαιο 1: Το προφίλ της έρευνας

1.1 Ενέργειες και αποφάσεις

Οι σχολικές μονάδες στην Καρδίτσα αντιμετώπισαν πρωτοφανείς δυσκολίες όταν εκδηλώθηκε το φαινόμενο Daniel και έθεσαν αμέσως σε εφαρμογή μέτρα προστασίας. Ένα από τα κυριότερα μέτρα ήταν η εκκένωση των σχολικών κτιρίων για την ασφάλεια των μαθητών και του προσωπικού. Η διαδικασία αυτή περιλάμβανε συνεργασία με τις τοπικές αρχές και αξιοποίηση των πόρων έκτακτης ανάγκης για την παροχή προσωρινής στέγασης στους μαθητές και τις οικογένειες που επλήγησαν άμεσα. Παράλληλα, σε κάθε σχολείο οργανώθηκαν ομάδες διαχείρισης κρίσεων με επικεφαλής τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς. Οι ομάδες αυτές ανέλαβαν την εκτίμηση των ζημιών και την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών, όπως η προμήθεια του σχολείου με είδη πρώτης ανάγκης. Ωστόσο, η έλλειψη ενός οργανωμένου σχεδίου διαχείρισης κρίσεων αποδείχτηκε κρίσιμο πρόβλημα, οδηγώντας σε καθυστερήσεις στη λήψη αποφάσεων και στην ανταπόκριση.

Σύμφωνα με τον Coombs (2007), η διαχείριση κρίσεων απαιτεί εκ των προτέρων σχεδιασμό και άμεση δράση, δύο στοιχεία που έλειπαν από τα περισσότερα σχολεία της κομητείας Carditz. Η ανεπάρκεια αυτών των δύο στοιχείων περιόρισε την αποτελεσματικότητα της αντιμετώπισης και αύξησε το επίπεδο ανασφάλειας στην εκπαιδευτική κοινότητα.

1.2 Δυσκολίες και προκλήσεις

Οι συμμετέχοντες ανέφεραν ως κύριες προκλήσεις την έλλειψη επικοινωνίας με τις τοπικές αρχές, την έλλειψη πόρων και την ανασφάλεια λόγω της καταστροφής. Πρώτον, η επικοινωνία μεταξύ των σχολείων και των τοπικών αρχών ήταν αδύναμη, εμποδίζοντας τη γρήγορη λήψη αποφάσεων. Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν υπήρχε σαφής κατεύθυνση από τις αρμόδιες αρχές και οι διαθέσιμες πληροφορίες ήταν συχνά αντιφατικές. Αυτό οδήγησε σε σύγχυση και καθυστερήσεις στην αντιμετώπιση της κρίσης.

Δεύτερον, ένα σημαντικό εμπόδιο ήταν η έλλειψη οικονομικών και υλικών πόρων. Πολλά σχολεία δεν διέθεταν τον απαραίτητο εξοπλισμό για να αντιμετωπίσουν μια τόσο σοβαρή κρίση. Η κατασκευή υποδομών αποτελούσε μεγάλη πρόκληση πριν από την κρίση, αλλά επιδεινώθηκε περαιτέρω από το φαινόμενο Daniel. Οι πλημμύρες προκάλεσαν σοβαρές ζημιές στις εγκαταστάσεις, καθιστώντας πολλά σχολεία μη λειτουργικά για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Τρίτον, η ψυχολογική πίεση και το άγχος επηρέασαν όχι μόνο τους μαθητές και τους γονείς, αλλά και το ίδιο το προσωπικό του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί βρέθηκαν στη δύσκολη θέση να αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα τους φόβους για την προσωπική τους ασφάλεια και την ευθύνη απέναντι στους μαθητές. Αυτό οδήγησε σε υψηλά επίπεδα άγχους και επαγγελματικής εξουθένωσης.

Τέταρτον, τα σχολικά κτίρια δεν πληρούσαν τις προδιαγραφές ασφαλείας που απαιτούνται για να αντέχουν σε φυσικές καταστροφές. Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, σε

πολλές περιπτώσεις διαπιστώθηκαν δομικές ελλείψεις, όπως πλημμυρισμένα υπόγεια και κατεστραμμένα δάπεδα, θέτοντας σε κίνδυνο την ασφάλεια των μαθητών και του προσωπικού. Η έλλειψη συστημάτων αποχέτευσης και η ανεπαρκής μόνωση συνέβαλαν επίσης στις ζημιές. Τέλος, ήταν εμφανής η έλλειψη οργανωμένου σχεδιασμού για την αντιμετώπιση κρίσεων. Παρόλο που σε ορισμένα σχολεία είχαν διεξαχθεί στο παρελθόν ασκήσεις εκκένωσης, ήταν περιορισμένης εμβέλειας και ανεπαρκείς για την αντιμετώπιση μιας καταστροφής αυτού του μεγέθους. Οι συμμετέχοντες πρότειναν να αναπτυχθούν λεπτομερή και εξατομικευμένα σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών κάθε σχολείου.

Κεφάλαιο 2: Φαινόμενο Daniel και αντιμετώπισή του

2.1 Υποδομές

Η κτιριακή υποδομή των σχολικών τμημάτων στην επαρχία Καρδίτσας κρίθηκε ανεπαρκής για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που θέτει το φαινόμενο Daniel. Πολλά σχολικά κτίρια ήταν παλιά και δεν πληρούσαν τα σύγχρονα πρότυπα ασφαλείας που απαιτούνται για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών. Οι δάσκαλοι και οι διευθυντές που συμμετείχαν στην έρευνα σημείωσαν ότι τα περισσότερα σχολεία δεν διέθεταν ούτε καν ελάχιστες αντιπλημμυρικές διατάξεις, με αποτέλεσμα να προκληθούν πολλές καταστροφές.

Η έλλειψη αποτελεσματικών συστημάτων αποχέτευσης και υποδομών πρόληψης πλημμυρών αναγνωρίστηκε ως μία από τις κύριες αιτίες ζημιών στα σχολεία. Σε πολλές περιπτώσεις, τα υπόγεια πλημμύρισαν, με αποτέλεσμα την καταστροφή κρίσιμων εγκαταστάσεων, όπως η ηλεκτρική υποδομή και οι αποθηκευτικοί χώροι. Ως αποτέλεσμα, ορισμένα σχολεία αναγκάστηκαν να κλείσουν προσωρινά, επηρεάζοντας την εκπαιδευτική διαδικασία.

Επιπλέον, η έλλειψη συντήρησης και οι ξεπερασμένες κατασκευαστικές πρακτικές συνέβαλαν στο πρόβλημα. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των συμμετεχόντων, ορισμένα σχολικά κτίρια είχαν ραγισμένους τοίχους, προβλήματα στην οροφή και ελαττωματικά συστήματα θέρμανσης και μόνωσης. Οι εκπαιδευτικοί σημείωσαν ότι οι υποδομές δεν μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στις πιέσεις της κρίσης, θέτοντας τους μαθητές και το προσωπικό σε σοβαρό κίνδυνο.

Ένας άλλος παράγοντας που συνέβαλε στην κακή κατάσταση των υποδομών ήταν οι περιορισμένοι πόροι που διατέθηκαν για τη βελτίωσή τους. Οι διευθυντές των σχολείων ανέφεραν ότι τα αιτήματα χρηματοδότησης από τις αρμόδιες αρχές δεν είχαν ικανοποιηθεί πλήρως, με αποτέλεσμα οι σχολικές εγκαταστάσεις να είναι ευάλωτες στις φυσικές καταστροφές. Λόγω αυτών των οικονομικών περιορισμών, δεν μπορούσαν να γίνουν σημαντικές αλλαγές στις υποδομές.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η βελτίωση των σχολικών υποδομών αποτελεί προϋπόθεση για την αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων στο μέλλον. Οι συμμετέχοντες συνέστησαν τη συστηματική αξιολόγηση των υφιστάμενων υποδομών και την ανάπτυξη ενός στρατηγικού σχεδίου για τη βελτίωσή τους, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την προστασία από σεισμικές πλημμύρες και πλημμύρες, καθώς και τη δημιουργία ασφαλών καταφυγίων για τους μαθητές και το προσωπικό. Συνοψίζοντας, η κατάσταση των σχολικών υποδομών στην

Καρδίτσα την εποχή της εμφάνισης του Δανιήλ αποτελούσε σημαντικό εμπόδιο για την υπέρβαση της κρίσης. Η έλλειψη προληπτικών μέτρων, η γήρανση των εγκαταστάσεων και οι περιορισμένοι πόροι υπογράμμισαν την ανάγκη να γίνουν επενδύσεις στις σχολικές υποδομές για να διασφαλιστούν ασφαλείς και λειτουργικές εγκαταστάσεις σε μελλοντικές κρίσεις.

2.2 Σχέδια κρίσης

Η έλλειψη ενός ολοκληρωμένου και προκαθορισμένου σχεδίου δράσης υπήρξε ένα σημαντικό εμπόδιο στην αποτελεσματική διαχείριση της κρίσης του Ντάνιελ. Αν και σε ορισμένα σχολεία πραγματοποιήθηκαν βασικές ασκήσεις προσομοίωσης κρίσεων, δεν υπήρχε ένα στρατηγικό σχέδιο που να καλύπτει συνολικά τις ανάγκες της περιοχής. Αυτό είχε ως συνέπεια την εμφάνιση διάσπαρτων και ασυντόνιστων ενεργειών, οι οποίες μείωσαν την αποτελεσματικότητα των ληφθέντων μέτρων (Coombs, 2007).

Ένα ακόμη κρίσιμο ζήτημα που αναδείχθηκε ήταν η έλλειψη συντονισμού με τους τοπικούς φορείς, όπως η πολιτική άμυνα και οι υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης. Οι συνεντεύξεις έδειξαν ότι η επικοινωνία μεταξύ των σχολείων και των αρμόδιων αρχών ήταν αδύναμη, γεγονός που καθυστέρησε την αντίδραση σε καταστάσεις κρίσης. Για παράδειγμα, σε πολλές περιπτώσεις, οι σχολικές μονάδες αναγκάστηκαν να πάρουν αποφάσεις μόνες τους, χωρίς την απαραίτητη υποστήριξη από τις τοπικές αρχές, υποδεικνύοντας σοβαρές ελλείψεις στον συντονισμό (Patel et al., 2014).

Η απουσία ενός στρατηγικού σχεδίου για την αντιμετώπιση κρίσεων είχε επίσης ψυχολογικές συνέπειες για τους μαθητές και το προσωπικό. Η έλλειψη προκαθορισμένων διαδικασιών διαχείρισης κρίσεων οδήγησε σε αυξημένα επίπεδα άγχους και ανασφάλειας. Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι συχνά ένιωθαν ανίκανοι να υποστηρίξουν τους μαθητές τους κατά τη διάρκεια της κρίσης. Αυτή η αίσθηση ανεπάρκειας προκύπτει από την έλλειψη επαρκούς εκπαίδευσης και καθοδηγητικών οδηγιών (World Health Organization, 2013).

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα τόνισαν την ανάγκη για την ανάπτυξη ενός κεντρικού σχεδίου διαχείρισης κρίσεων που να αφορά όλες τις σχολικές μονάδες. Ένα τέτοιο σχέδιο θα πρέπει να εστιάζει σε δύο κύριους τομείς: την πρόληψη και την αντιμετώπιση. Στον τομέα της πρόληψης περιλαμβάνονται η δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων και η διεξαγωγή ασκήσεων προσομοίωσης, ενώ στην αντιμετώπιση περιλαμβάνεται η ενίσχυση της συνεργασίας με τις τοπικές αρχές, καθώς και η παροχή κατάλληλου εξοπλισμού και πόρων. Σύμφωνα με τον Coombs (2007), η ύπαρξη ενός οργανωμένου σχεδίου διαχείρισης κρίσεων είναι κρίσιμη για τη μείωση των επιπτώσεων από καταστροφές.

Η παρούσα μελέτη αποδεικνύει ότι η έλλειψη ολοκληρωμένων στρατηγικών διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία της Καρδίτσας συνέβαλε στις δυσκολίες που προέκυψαν κατά την αντιμετώπιση της κρίσης του Ντάνιελ. Αυτές οι αδυναμίες αναδεικνύουν την επείγουσα ανάγκη για τον σχεδιασμό συστηματικών μέτρων που θα ενισχύσουν την ετοιμότητα και την ανθεκτικότητα των σχολικών κοινότητων (Boin et al., 2013; Patel et al., 2014).

2.3 Εκπαίδευση προσωπικού

Η εκπαίδευση του προσωπικού στις διαδικασίες διαχείρισης κρίσεων είναι θεμελιώδης για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων και της συνέχειας των λειτουργιών ενός οργανισμού. Όπως αναφέρουν οι Mitroff και οι συνεργάτες του (2005), η ικανότητα προετοιμασίας για κρίσεις εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συστηματική εκπαίδευση και την ψυχολογική προετοιμασία του προσωπικού.

Ωστόσο, η έλλειψη επαρκούς εκπαίδευσης μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις. Όταν οι εργαζόμενοι δεν είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι, οι προσπάθειες για ανάκαμψη γίνονται πιο περίπλοκες, οδηγώντας σε καθυστερήσεις και αναποτελεσματικότητα (Boin et al., 2013). Αυτό δεν περιορίζεται μόνο στις τεχνικές δεξιότητες, αλλά επηρεάζει και την ψυχολογική ετοιμότητα για λήψη αποφάσεων και διαχείριση πίεσης σε κρίσιμες καταστάσεις (Paton, 2003). Η ανεπαρκής εκπαίδευση μπορεί να προκύψει λόγω οργανωτικών, οικονομικών ή πολιτικών περιορισμών.

Παράγοντες που επηρεάζουν την Εκπαίδευση

Έλλειψη Πόρων: Η έλλειψη οικονομικών και ανθρώπινων πόρων συνιστά ένα σοβαρό εμπόδιο. Συχνά, οι οργανισμοί παρέχουν προγράμματα εκπαίδευσης που είναι επιφανειακά και εστιάζουν αποκλειστικά στη θεωρητική γνώση, παραλείποντας την πρακτική εφαρμογή. Αυτή η προσέγγιση περιορίζει την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα σε καταστάσεις που απαιτούν γρήγορες και αποφασιστικές αντιδράσεις (Drabek, 2000).

Υποτίμηση της Εκπαίδευσης: Η αναγνώριση της σημασίας της εκπαίδευσης από τα ανώτερα στελέχη είναι ζωτικής σημασίας. Σε πολλές περιπτώσεις, οι οργανισμοί δίνουν προτεραιότητα στη λειτουργική απόδοση, παραβλέποντας την πρόληψη και τη διαχείριση κρίσεων, γεγονός που οδηγεί σε ανεπαρκείς εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες (Smith, 2006).

Απουσία Στρατηγικής: Η έλλειψη μιας στρατηγικής εκπαίδευσης που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του οργανισμού μπορεί να οδηγήσει σε αποσπασματικές και ανεπαρκείς πρωτοβουλίες. Όπως αναφέρουν οι Gowing et al. (2003), οι εξατομικευμένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις αποδεικνύονται πιο αποτελεσματικές, ειδικά σε περίπλοκα συστήματα.

Επιπτώσεις της ανεπαρκούς Εκπαίδευσης

Διαχειριστικές Προκλήσεις: Η ανεπαρκής προετοιμασία των εργαζομένων αυξάνει τον κίνδυνο για λάθη, καθυστερήσεις και αποδιοργάνωση. Για παράδειγμα, η έλλειψη σαφών διαδικασιών μπορεί να προκαλέσει σύγχυση και αναποτελεσματικότητα σε περιόδους κρίσης (Coombs, 2007).

Ψυχολογικές Επιπτώσεις: Η ανεπάρκεια εκπαίδευσης εντείνει το άγχος και τον φόβο των εργαζομένων, περιορίζοντας την ικανότητά τους να παίρνουν γρήγορες και αποτελεσματικές αποφάσεις. Αυτό έχει αρνητικές επιπτώσεις στην απόδοση της ομάδας και στη συνολική διαχείριση της κρίσης (Patel et al., 2014).

Προτάσεις για βελτίωση

Συνεχής Εκπαίδευση: Η εκπαίδευση του προσωπικού θα πρέπει να είναι διαρκής και να ενσωματώνεται στην καθημερινή λειτουργία του οργανισμού. Οι εκπαιδευτικές δράσεις θα

πρέπει να περιλαμβάνουν ρεαλιστικές προσομοιώσεις και πρακτικές ασκήσεις που αντικατοπτρίζουν πιθανά σενάρια κρίσεων (World Health Organization, 2013).

Επένδυση σε Πόρους: Οι οργανισμοί οφείλουν να διασφαλίζουν επαρκείς πόρους για την εκπαίδευση. Συνεργασίες με εξωτερικούς φορείς ή εκπαιδευτές που διαθέτουν εμπειρία στη διαχείριση κρίσεων μπορούν να ενισχύσουν την ποιότητα της κατάρτισης (Boin et al., 2013).

Εξατομικευμένη Στρατηγική: Η ανάπτυξη προσαρμοσμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης που ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε οργανισμού είναι ζωτικής σημασίας. Η αξιολόγηση των υφιστάμενων προγραμμάτων και η συλλογή ανατροφοδότησης από το προσωπικό αποτελούν απαραίτητα βήματα για τη βελτίωση της διαδικασίας (Gowing et al., 2003).

Η εκπαίδευση του προσωπικού στις διαδικασίες διαχείρισης κρίσεων είναι καθοριστική για την αποτελεσματική αντίδραση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Η απουσία κατάλληλης εκπαίδευσης μπορεί να οδηγήσει σε αποδιοργάνωση, καθυστερήσεις και σοβαρές επιπτώσεις στην απόκριση, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν όχι μόνο τον οργανισμό αλλά και την ασφάλεια των ατόμων. Η συνεχής εκπαίδευση και η επένδυση σε στρατηγικές που ενσωματώνουν τις νέες εξελίξεις και αλλαγές είναι απαραίτητες για την επιτυχία του οργανισμού στη διαχείριση κρίσεων.

Κεφάλαιο 3: Επιπτώσεις των ακραίων καιρικών φαινομένων στους εμπλεκόμενους στο Σχολείο

Η εκπαίδευση μιας κοινότητας στηρίζεται στην αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων και της ευρύτερης κοινωνίας. Σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, όπως φυσικές καταστροφές ή εξωτερικές κρίσεις, η λειτουργία των σχολείων και η εκπαιδευτική διαδικασία επηρεάζονται, οδηγώντας σε ποικιλόμορφες συνέπειες. Αυτές οι συνέπειες ποικίλλουν σε ένταση, ανάλογα με τη φύση της κρίσης, την προετοιμασία των σχολικών μονάδων και την ικανότητα της κοινότητας να ανταποκριθεί.

Ψυχολογικές επιπτώσεις

Οι κρίσεις έχουν σημαντική επίδραση στην ψυχολογία μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών. Ο φόβος για την ασφάλεια, η αβεβαιότητα σχετικά με το μέλλον και οι αναταραχές στην καθημερινή ζωή συχνά οδηγούν σε σοβαρά ψυχολογικά ζητήματα. Σύμφωνα με τους Patel et al. (2014), οι κρίσεις μπορεί να προκαλέσουν άγχη, διαταραχές ύπνου και συναισθηματική αστάθεια στα παιδιά. Τα παιδιά που εκτίθενται σε τέτοιες καταστάσεις ενδέχεται να αναπτύξουν αισθήματα φόβου και ανασφάλειας, γεγονός που περιορίζει την ικανότητά τους να εστιάζουν στις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες. Οι ψυχολογικές συνέπειες δεν αφορούν μόνο τους μαθητές, αλλά επηρεάζουν και τους γονείς. Οι γονείς που βιώνουν άγχος ή ανησυχίες για την ευημερία των παιδιών τους συχνά μεταφέρουν αυτό το βάρος στα παιδιά τους, επιβαρύνοντάς τα ψυχολογικά. Οι αναταραχές στο οικογενειακό περιβάλλον, είτε λόγω έλλειψης πόρων είτε λόγω αβεβαιότητας για το μέλλον, έχουν αρνητική επίδραση στην ψυχική ευεξία των παιδιών (Boin et al., 2013).

Εκπαιδευτικές επιπτώσεις

Η εκπαιδευτική διαδικασία υφίσταται σημαντικές επιδράσεις κατά τη διάρκεια κρίσεων. Η αναστολή των μαθημάτων και η έλλειψη πρόσβασης σε εκπαιδευτικούς πόρους δημιουργούν μαθησιακά κενά. Οι μαθητές, λόγω της συναισθηματικής τους φόρτισης, αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη συγκέντρωση και στην ακαδημαϊκή τους απόδοση. Επιπλέον, η διαταραχή της καθημερινής τους ρουτίνας μπορεί να οδηγήσει σε απογοήτευση και απομάκρυνση από τη σχολική ζωή, επηρεάζοντας την μακροπρόθεσμη ακαδημαϊκή τους πορεία (Smith, 2006). Από την άλλη πλευρά, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να διαχειριστούν τις αυξημένες ανάγκες των μαθητών, προσφέροντας υποστήριξη παρά τις αντίξορες συνθήκες. Η έλλειψη κατάλληλης εκπαίδευσης ή υποστήριξης στη διαχείριση κρίσεων αφήνει τους δασκάλους ανίκανους να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις. Σύμφωνα με τον Τσούκα (2013), τα σχολεία που δεν διαθέτουν οργανωμένα σχέδια διαχείρισης κρίσεων δυσκολεύονται να παρέχουν την απαραίτητη καθοδήγηση και υποστήριξη.

Κοινωνικές επιπτώσεις

Οι κοινωνικές συνέπειες της κρίσης είναι εξαιρετικά σημαντικές. Οι γονείς, οι οποίοι συχνά αποτελούν τους κύριους υποστηρικτές των παιδιών τους, βιώνουν ψυχολογική και οικονομική πίεση, γεγονός που επηρεάζει τη δυναμική της οικογένειας. Η απουσία συντονισμένων δράσεων από τις αρμόδιες αρχές επιτείνει το πρόβλημα. Οι μαθητές συχνά δεν λαμβάνουν την απαραίτητη υποστήριξη, είτε σε ψυχολογικό είτε σε εκπαιδευτικό επίπεδο, ενώ οι γονείς νιώθουν ανήμποροι (Drabek, 2000).

Απουσία συντονισμένων δράσεων

Η απουσία συντονισμένων δράσεων από τις αρμόδιες αρχές επιδεινώνει την κατάσταση. Τα σχολεία δεν είναι πάντα σε θέση να αντιδράσουν γρήγορα και αποτελεσματικά. Όπως αναφέρει ο Παπαγεωργίου (2015), η έλλειψη κατάλληλης προετοιμασίας περιλαμβάνει την ανεπάρκεια εκπαιδευμένου προσωπικού, τη χαμηλή χρηματοδότηση και την έλλειψη στρατηγικών επικοινωνίας. Η αποτυχία αυτών των παραμέτρων μπορεί να προκαλέσει σύγχυση, πανικό και καθυστερήσεις στην αντιμετώπιση κρίσεων.

Προτάσεις για βελτίωση

Για να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες των κρίσεων στην εκπαιδευτική κοινότητα, είναι απαραίτητες στοχευμένες ενέργειες:

Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών: Η τακτική εκπαίδευση στη διαχείριση κρίσεων είναι ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση της ετοιμότητας.

Ανάπτυξη Στρατηγικών Διαχείρισης Κρίσεων: Τα σχολεία θα πρέπει να διαθέτουν προκαθορισμένα σχέδια δράσης.

Ψυχολογική Υποστήριξη: Οι μαθητές, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας.

Συνεργασία με Τοπικές Αρχές: Ο συντονισμός με τους αρμόδιους φορείς ενισχύει την αποτελεσματικότητα της αντίδρασης.

Ενίσχυση Πόρων: Η χρηματοδότηση πρέπει να διασφαλίζει την επάρκεια υποδομών και προγραμμάτων.

Η διαχείριση κρίσεων στην εκπαιδευτική κοινότητα απαιτεί ολοκληρωμένες και συντονισμένες προσεγγίσεις. Οι ψυχολογικές, εκπαιδευτικές και κοινωνικές επιπτώσεις μπορούν να μειωθούν μέσω κατάλληλης εκπαίδευσης, ενίσχυσης πόρων και συνεργασίας με τις τοπικές αρχές. Η ανάπτυξη στρατηγικών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες κάθε σχολείου είναι καθοριστικός παράγοντας για την ανθεκτικότητα της εκπαιδευτικής κοινότητας απέναντι σε μελλοντικές κρίσεις.

3.1 Πρακτικές αντίδρασης Σχολείων στην κρίση του φαινομένου Daniel

Το φαινόμενο Daniel που έπληξε τον Νομό Καρδίτσας υπήρξε ένα από τα πιο ακραία καιρικά φαινόμενα της τελευταίας δεκαετίας, με σοβαρές συνέπειες για τη σχολική κοινότητα. Η διαχείριση της κρίσης από τα σχολεία παρέχει πολύτιμα παραδείγματα που μπορούν να καθοδηγήσουν την αντιμετώπιση μελλοντικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Το παρόν κείμενο εστιάζει στις πρακτικές αντιδράσεις των σχολικών μονάδων, οι οποίες διακρίνονται σε τρία στάδια: προετοιμασία, άμεσες ενέργειες κατά τη διάρκεια της κρίσης και δράσεις αποκατάστασης.

Προετοιμασία και σχεδιασμός πριν από την κρίση

Η προετοιμασία αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων. Αν και ορισμένα σχολεία είχαν θεμελιώδεις δομές για την αντιμετώπιση κρίσεων, η προετοιμασία συχνά δεν ήταν επαρκής. Ορισμένα παραδείγματα επιτυχημένων πρακτικών περιλαμβάνουν:

Διοργάνωση Σεμιναρίων και Ασκήσεων Ετοιμότητας: Σχολεία που συμμετείχαν σε προγράμματα εκπαίδευσης για κρίσεις συνεργάστηκαν με τοπικές αρχές για την ανάπτυξη σχεδίων δράσης. Οι ασκήσεις περιλάμβαναν την εκκένωση κτιρίων και την εξοικείωση με τα πρωτόκολλα ασφαλείας. Οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύτηκαν για να συντονίζουν τους μαθητές σε περιπτώσεις πανικού (Coombs, 2007).

Καταγραφή Ευάλωτων Ομάδων: Οι διευθυντές σχολείων προχώρησαν στην καταγραφή μαθητών με αναπηρίες ή άλλες ευπάθειες, δημιουργώντας ειδικά σχέδια για την ασφαλή μεταφορά τους σε καταφύγια (Patel et al., 2014).

Σχεδίαση Διαδρομών Εκκένωσης: Ορίστηκαν ασφαλείς διαδρομές εκκένωσης προς γειτονικά κτίρια που λειτουργούσαν ως προσωρινά καταφύγια (Boin et al., 2013).

Ενημέρωση Γονέων: Τα σχολεία παρείχαν γραπτές οδηγίες στους γονείς σχετικά με τις ενέργειες που θα έπρεπε να ακολουθήσουν σε περίπτωση κρίσης. Αυτή η επικοινωνία μείωσε τη σύγχυση και ενίσχυσε την εμπιστοσύνη προς το σχολείο (Smith, 2006).

Άμεσες ενέργειες κατά τη διάρκεια της κρίσης

Κατά την εκδήλωση του φαινομένου Daniel στην περιοχή, οι σχολικές μονάδες έπρεπε να αντιδράσουν άμεσα για την προστασία των μαθητών και του προσωπικού. Οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν περιλάμβαναν:

Εκκένωση Κτιρίων: Σε περιοχές που απειλούνταν από πλημμύρες, η εκκένωση οργανώθηκε με προσοχή. Οι εκπαιδευτικοί καθοδήγησαν τους μαθητές σε ομάδες, χρησιμοποιώντας ασφαλείς διαδρομές που είχαν προετοιμαστεί εκ των προτέρων. Στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Καρδίτσας, η εκκένωση ολοκληρώθηκε σε 20 λεπτά, με όλους τους μαθητές να μεταφέρονται με ασφάλεια σε κοντινό γυμναστήριο που είχε διαμορφωθεί ως καταφύγιο (Drabek, 2000).

Διαχείριση Πανικού: Οι εκπαιδευτικοί, με τη βοήθεια ψυχολόγων, εργάστηκαν για να διατηρήσουν την ψυχραιμία των μαθητών. Σε αρκετά σχολεία, οι δάσκαλοι απασχόλησαν τα παιδιά με παιχνίδια και δραστηριότητες προκειμένου να μειώσουν το άγχος τους (Paton, 2003).

Επικοινωνία με Τοπικές Αρχές: Οι διευθυντές των σχολείων διατήρησαν συνεχή επαφή με την τοπική αυτοδιοίκηση και τις υπηρεσίες πολιτικής προστασίας, εξασφαλίζοντας άμεση βοήθεια. Στην περίπτωση του 3ου Λυκείου Καρδίτσας, οι αρχές παρείχαν λεωφορεία για τη μεταφορά μαθητών από απομονωμένες περιοχές (Boin et al., 2013).

Παροχή Βασικών Πόρων: Τα σχολεία που λειτούργησαν ως καταφύγια φρόντισαν να εξασφαλίσουν τρόφιμα, νερό και κουβέρτες. Εθελοντές, γονείς και τοπικές επιχειρήσεις συνέβαλαν στην προμήθεια αυτών των αγαθών (Smith, 2006).

Ανάκαμψη και αποκατάσταση

Μετά την υποχώρηση της κρίσης, η επιστροφή στην κανονικότητα αποτέλεσε μια πολύπλευρη πρόκληση. Τα σχολεία επικεντρώθηκαν σε δράσεις αποκατάστασης που περιλάμβαναν:

Αποκατάσταση Υποδομών: Τα σχολικά κτίρια που είχαν υποστεί ζημιές, όπως το 2ο Γυμνάσιο Καρδίτσας, επισκευάστηκαν άμεσα με τη βοήθεια της τοπικής αυτοδιοίκησης και εργολάβων. Η άμεση αντίδραση ήταν κρίσιμη για την εξασφάλιση της ασφάλειας των μαθητών και των εκπαιδευτικών, καθώς και για τη διατήρηση της ομαλής λειτουργίας του σχολείου. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι ασφαλείας πριν από την επιστροφή των μαθητών (Drabek, 2000). Αυτή η διαδικασία ήταν καθοριστική για την αποκατάσταση του αισθήματος ασφάλειας μεταξύ μαθητών και δασκάλων, καθώς τους έδωσε τη δυνατότητα να επιστρέψουν στο σχολείο χωρίς τον φόβο νέων απειλών. Έτσι, οι σχολικές υποδομές δεν λειτουργούσαν μόνο ως φυσικός χώρος εκπαίδευσης, αλλά και ως σύμβολο της ανθεκτικότητας και της αλληλεγγύης της κοινότητας.

Ψυχολογική Υποστήριξη: Στα σχολεία προσφέρονταν συνεδρίες με ψυχολόγους για μαθητές και εκπαιδευτικούς. Οι συνεδρίες αυτές επικεντρώνονταν στη διαχείριση του άγχους και στην αποκατάσταση του αισθήματος ασφάλειας (Patel et al., 2014). Ταυτόχρονα, στόχος ήταν η αποκατάσταση του αισθήματος ασφάλειας για μαθητές και δασκάλους, προκειμένου να τους βοηθήσουν να επανακτήσουν την εμπιστοσύνη τους και να διαμορφώσουν ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον. Αυτή η ψυχολογική υποστήριξη ενισχύει την ικανότητα των εκπαιδευτικών και των μαθητών να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις, προάγοντας τη συνολική τους ευημερία και ψυχική υγεία, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης.

Αναπλήρωση Μαθημάτων: Διοργανώθηκαν εντατικά μαθήματα προκειμένου να καλυφθούν τα κενά που προήλθαν από την αναστολή λειτουργίας των σχολείων. Ιδιαίτερη

έμφαση δόθηκε στους μαθητές της Γ' Λυκείου στα δευτεροβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα (Coombs, 2007).

Επανεκπαίδευση Προσωπικού: Οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν σε σεμινάρια που αφορούσαν τη διαχείριση κρίσεων, όπου αντάλλαξαν εμπειρίες και καλές πρακτικές. Αυτές οι δραστηριότητες συνέβαλαν στην ανάπτυξη ενός σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση μελλοντικών κρίσεων (Boin et al., 2013).

Εκπαίδευση και Κατάρτιση σε Θέματα Κρίσεων: Ένας σημαντικός τομέας που συχνά παραβλέπεται είναι η προληπτική εκπαίδευση και κατάρτιση μαθητών, εκπαιδευτικών και διοικητικού προσωπικού σχετικά με τη διαχείριση κρίσεων. Πριν από την εκδήλωση σοβαρών περιστατικών, τα σχολεία μπορούν να εφαρμόσουν εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα που εστιάζουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Αυτά τα προγράμματα περιλαμβάνουν εκπαίδευση μαθητών σε θέματα πρώτων βοηθειών, διαχείριση πανικού, αναγνώριση κινδύνων και ανάπτυξη στρατηγικών εκκένωσης σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών ή άλλων απειλών. Από την πλευρά τους, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εκπαιδευτούν στη διαχείριση της ψυχολογίας της τάξης κατά τη διάρκεια κρίσεων, προκειμένου να διατηρούν την ψυχραιμία και να λειτουργούν ως υποστηρικτικοί παράγοντες για τους μαθητές τους. Τα σεμινάρια αυτά δεν περιορίζονται μόνο στη θεωρητική εκπαίδευση, αλλά περιλαμβάνουν και βιωματικές δραστηριότητες, όπως προσομοιώσεις σεισμών, ασκήσεις πυρκαγιάς και εικονικά σενάρια εκτάκτου ανάγκης. Οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν πρακτική εμπειρία, να κατανοήσουν τη σημασία της άμεσης αντίδρασης και να μάθουν να συνεργάζονται αποτελεσματικά ως ομάδα. Ιδιαίτερα, η αξιοποίηση τεχνολογιών, όπως οι εφαρμογές εικονικής πραγματικότητας (VR), προσφέρει μια ρεαλιστική εμπειρία, επιτρέποντας στους μαθητές να βιώσουν σενάρια κρίσης με ασφάλεια και να προετοιμαστούν καλύτερα για πραγματικές καταστάσεις. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στην ενημέρωση σχετικά με τη διαχείριση του τραύματος μετά από κρίσεις. Οι μαθητές διδάσκονται πώς να αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους και να ζητούν βοήθεια όταν είναι απαραίτητο, ενώ οι δάσκαλοι εκπαιδεύονται στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού και αποδεκτού περιβάλλοντος για τους μαθητές που μπορεί να έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες. Αυτή η μορφή εκπαίδευσης ενισχύει την ανθεκτικότητα και την αυτονομία, καθώς οι συμμετέχοντες αποκτούν την ικανότητα να αντιμετωπίζουν δύσκολες καταστάσεις με περισσότερη αυτοπεποίθηση.

Επιπλέον, αυτά τα προγράμματα δεν περιορίζονται μόνο στο προσωπικό του σχολείου, αλλά επεκτείνονται και στους γονείς. Η συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικά σεμινάρια σχετικά με τη διαχείριση κρίσεων διευκολύνει την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας σε περιόδους ανάγκης. Οι γονείς μπορούν να παίξουν καθοριστικό ρόλο, καθώς ενημερώνονται για το πώς να προσφέρουν συναισθηματική υποστήριξη στα παιδιά τους και πώς να συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς για την αντιμετώπιση κρίσιμων περιστατικών. Ένα ακόμη κρίσιμο στοιχείο είναι η εκπαίδευση στην επικοινωνία κατά τη διάρκεια κρίσεων. Η σωστή και ξεκάθαρη επικοινωνία αποτελεί το κλειδί για την αποφυγή πανικού και παρανοήσεων. Οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύονται να χρησιμοποιούν απλή και κατανοητή γλώσσα όταν απευθύνονται στους μαθητές, ενώ οι διοικητικοί υπάλληλοι μαθαίνουν να συντονίζουν την επικοινωνία με τις τοπικές αρχές, τα σωστικά συνεργεία και τους γονείς. Αυτή η πολυδιάστατη εκπαίδευση διασφαλίζει ότι κάθε μέλος της σχολικής κοινότητας είναι προετοιμασμένο να ανταποκριθεί αποτελεσματικά και με αυτοπεποίθηση σε κάθε πρόκληση. Συνολικά, η προληπτική εκπαίδευση

και η συνεχής κατάρτιση στοχεύουν όχι μόνο στη διαχείριση κρίσεων, αλλά και στη δημιουργία μιας κουλτούρας ασφάλειας και ανθεκτικότητας.

Μέσω της επένδυσης σε αυτές τις πρωτοβουλίες, τα σχολεία δεν προετοιμάζονται απλώς για το «τι μπορεί να συμβεί», αλλά δημιουργούν μια κοινότητα μαθητών και δασκάλων που είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν κάθε πρόκληση με αλληλεγγύη και ηρεμία.

Συνεργασία με τοπικούς φορείς και κοινότητα

Η αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων στα σχολεία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συνεργασία με την τοπική κοινότητα και τις αρμόδιες αρχές. Κατά τη διάρκεια του φαινομένου Daniel, παρατηρήθηκαν τα εξής:

Συμμετοχή Γονέων: Οι γονείς έπαιξαν ενεργό ρόλο στην προετοιμασία και την αντιμετώπιση της κρίσης. Δημιουργήθηκαν ομάδες εθελοντών που βοήθησαν στη μεταφορά των μαθητών και στην παροχή βασικών αγαθών (Smith, 2006).

Συνεργασία με την Πολιτική Προστασία: Η τοπική πολιτική προστασία προσέφερε κρίσιμες πληροφορίες και πόρους για την υποστήριξη των σχολείων, ενισχύοντας έτσι την αποτελεσματικότητα των αντιδράσεων (Drabek, 2000).

Στήριξη από Επιχειρήσεις: Τοπικές επιχειρήσεις προσέφεραν δωρεάν γεύματα, σχολικά είδη και άλλους πόρους για να στηρίξουν τους μαθητές και τις οικογένειές τους (Patel et al., 2014).

Προτάσεις για βελτίωση

Η διαχείριση του φαινομένου Daniel προσέφερε πολύτιμα διδάγματα σχετικά με την ενίσχυση της ετοιμότητας και της αντίδρασης σε κρίσιμες καταστάσεις. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν:

Ανάπτυξη Ολοκληρωμένων Σχεδίων Διαχείρισης Κρίσεων: Τα σχολεία θα πρέπει να δημιουργήσουν αναλυτικά σχέδια που θα περιλαμβάνουν την εκπαίδευση του προσωπικού, την ανάλυση κινδύνων και την προετοιμασία των απαραίτητων πόρων (Coombs, 2007).

Τακτική Εκπαίδευση Προσωπικού και Μαθητών: Οι ασκήσεις προσομοίωσης θα πρέπει να ενσωματωθούν στη σχολική καθημερινότητα, προκειμένου να διασφαλιστεί η ετοιμότητα όλων των συμμετεχόντων (Paton, 2003).

Μακροχρόνια Ψυχολογική Υποστήριξη: Η ψυχολογική υποστήριξη θα πρέπει να συνεχίζεται και μετά την κρίση, προκειμένου να αντιμετωπιστούν πιθανές μακροχρόνιες επιπτώσεις (Patel et al., 2014).

Ενίσχυση Υποδομών: Η αναβάθμιση των σχολικών κτιρίων για να αντέχουν σε φυσικές καταστροφές είναι απαραίτητη για τη μείωση των κινδύνων (Boin et al., 2013).

Συνεργασία με Επιστημονικούς Φορείς: Η συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα μπορεί να προσφέρει καινοτόμες λύσεις και κατευθυντήριες γραμμές για την αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων (Smith, 2006).

Η κρίση που προκάλεσε το φαινόμενο Daniel στον Νομό Καρδίτσας αποτέλεσε μια δοκιμασία για τα σχολεία, αναδεικνύοντας τόσο τα θετικά τους στοιχεία όσο και τις αδυναμίες τους στην αντιμετώπιση κρίσεων. Οι αντιδράσεις που εφαρμόστηκαν αποδεικνύουν ότι η προετοιμασία, η άμεση αντίδραση και η συνεργασία είναι κρίσιμης σημασίας για την ασφάλεια της σχολικής κοινότητας. Παρ' όλα αυτά, είναι απαραίτητη η συνεχής βελτίωση και προσαρμογή των στρατηγικών ώστε να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που φέρνει η κλιματική αλλαγή και τα ακραία καιρικά φαινόμενα.

Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα έρευνας

Η μελέτη αποκάλυψε μια σειρά από κρίσιμα ευρήματα σχετικά με την προετοιμασία και την αντίδραση του σχολείου απέναντι στο φαινόμενο:

Ανεπαρκής Προετοιμασία και Εκπαίδευση Προσωπικού: Η εκπαίδευση του προσωπικού για την αντιμετώπιση κρίσεων αποδείχθηκε ανεπαρκής. Αν και οι εκπαιδευτικοί και οι υπεύθυνοι του σχολείου διέθεταν κάποια βασική γνώση σχετικά με γενικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, δεν είχαν λάβει κατάλληλη εκπαίδευση για την αντιμετώπιση ακραίων καιρικών φαινομένων. Η απουσία συγκεκριμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που να εστιάζουν στις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται σε περιπτώσεις ακραίων καιρικών φαινομένων (όπως πλημμύρες και καταιγίδες) οδήγησε σε έλλειψη συντονισμένης αντίδρασης κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Ανεπαρκείς Υποδομές και Έλλειψη Διαχείρισης Κρίσεων: Οι υποδομές του σχολείου Daniel δεν ήταν ικανές να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που προκάλεσαν τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις, όπως οι κτιριακές υποδομές, η θέρμανση και οι εξωτερικοί χώροι, δεν είχαν σχεδιαστεί για να αντέχουν σε τέτοιες συνθήκες. Η ανεπαρκής ή ακατάλληλη υποδομή οδήγησε σε αποδιοργάνωση του σχολείου και επιδείνωσε την κατάσταση κατά τη διάρκεια της καταιγίδας.

Ανεπαρκής Ψυχολογική Υποστήριξη: Ένα από τα κύρια ευρήματα της μελέτης ήταν η έλλειψη ψυχολογικής στήριξης για μαθητές και εκπαιδευτικούς. Η ψυχολογική αναστάτωση που προκαλούν οι ακραίοι καιρικοί παράγοντες επηρεάζει την ευημερία των μαθητών, ενώ οι εκπαιδευτικοί, χωρίς την κατάλληλη υποστήριξη, αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανταπόκριση στις απαιτήσεις της κρίσης.

Αντίκτυποι και Αντιδράσεις Μαθητών και Γονέων: Κατά τη διάρκεια της κρίσης, οι μαθητές και οι γονείς αντέδρασαν με ποικίλους τρόπους στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Ορισμένοι γονείς εξέφρασαν έντονη ανησυχία και αναστάτωση σχετικά με την ασφάλεια των παιδιών τους, ενώ άλλοι προχώρησαν άμεσα σε ενέργειες για να διασφαλίσουν την προστασία τους. Από την πλευρά τους, οι μαθητές βίωσαν σύγχυση και άγχη, καθώς οι εκπαιδευτικοί δεν ήταν σε θέση να τους προσφέρουν καθοδήγηση ή να ανταποκριθούν στις συναισθηματικές τους ανάγκες.

Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα

Η έρευνα αποκάλυψε ότι η απουσία κατάλληλης εκπαίδευσης και εξειδικευμένων προγραμμάτων για την αντιμετώπιση κρίσεων στα σχολεία αποτελεί έναν από τους κύριους παράγοντες που δυσχεραίνουν την αντίδραση σε ακραία καιρικά φαινόμενα. Οι εκπαιδευτικοί

του σχολείου Daniel δεν είχαν την απαραίτητη κατάρτιση για να διαχειριστούν την κατάσταση, με αποτέλεσμα να παρατηρηθούν ασυντόνιστες αντιδράσεις και αυξημένη ανασφάλεια στην εκπαιδευτική κοινότητα. Οι υποδομές της σχολικής μονάδας αποδείχθηκαν ανεπαρκείς για την αντιμετώπιση ακραίων φαινομένων. Η κακή κατάσταση των εγκαταστάσεων, οι οποίες δεν είχαν σχεδιαστεί για να αντέχουν σε πλημμύρες και καταστροφές, επιδείνωσε την κατάσταση. Είναι προφανής και επείγουσα η ανάγκη αναβάθμισης των σχολικών υποδομών, ώστε να πληρούν τα σύγχρονα πρότυπα ασφάλειας.

Οι ψυχολογικές συνέπειες της κρίσης στους μαθητές, τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς ήταν σημαντικές. Η απουσία κατάλληλων δομών ψυχολογικής υποστήριξης περιόρισε την αποκατάσταση της κανονικότητας. Οι μαθητές αντιμετώπισαν άγχος και ανασφάλεια, ενώ οι γονείς αισθάνθηκαν ανήμποροι, χωρίς την απαραίτητη καθοδήγηση ή στήριξη από τις τοπικές αρχές. Η έλλειψη ενός συνολικού σχεδίου διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο ήταν προφανής. Η απουσία συντονισμένων ενεργειών και στρατηγικών από τους εκπαιδευτικούς φορείς και τις τοπικές αρχές εμπόδισε την άμεση και αποτελεσματική αντίδραση στις κρίσιμες καταστάσεις. Ως συνέπεια, ενισχύθηκε το χάος και η αναστάτωση στην κοινότητα.

Η ανάγκη για ενίσχυση της συνεργασίας ανάμεσα σε σχολεία, τοπικές αρχές και κοινωνικούς φορείς αναδείχθηκε ως ιδιαίτερα σημαντική. Παρά τις προσπάθειες αλληλεγγύης που καταβάλλουν γονείς και δάσκαλοι, η απουσία οργανωμένων δράσεων από την τοπική αυτοδιοίκηση έχει περιορίσει την αποτελεσματικότητα της ανταπόκρισης. Η μελέτη αναδεικνύει τη σημασία της συστηματικής ενσωμάτωσης της πολιτικής προστασίας στην εκπαίδευση. Τα σχολεία θα πρέπει να λειτουργούν όχι μόνο ως χώροι μάθησης, αλλά και ως ασφαλή καταφύγια σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Η ενίσχυση της πολιτικής προστασίας είναι κρίσιμη για τη διασφάλιση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για όλους τους συμμετέχοντες.

Τέλος, η σημασία της κοινότητας ως παράγοντας υποστήριξης αναδείχθηκε ως κρίσιμη. Παρά τις προκλήσεις, η συλλογική προσπάθεια μαθητών, γονέων και δασκάλων συνέβαλε καθοριστικά στη μείωση των επιπτώσεων της κρίσης. Ωστόσο, η έλλειψη οργανωμένων δομών στήριξης από την τοπική κοινωνία ανέδειξε την ανάγκη για ενίσχυση των σχέσεων και της συνεργασίας κατά τη διάρκεια δύσκολων περιόδων. Αυτό το κενό δημιούργησε έναν φαύλο κύκλο ανασφάλειας, φόβου και έλλειψης καθοδήγησης για τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας και πέρα από αυτήν, επηρεάζοντας αρνητικά την αποτελεσματικότητα της αντίδρασης στην κρίση.

Ένα από τα πιο σοβαρά ζητήματα που παρατηρήθηκαν ήταν η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των φορέων. Παρά το γεγονός ότι η τοπική κοινωνία διέθετε τους απαραίτητους πόρους και ανθρώπινο δυναμικό για να προσφέρει ουσιαστική βοήθεια, δεν κατάφερε να κινητοποιηθεί αποτελεσματικά λόγω της απουσίας σχεδιασμού και κοινών πρωτοβουλιών. Για παράδειγμα, οι γονείς των μαθητών, αν και ήθελαν να συνεισφέρουν, δεν είχαν σαφή καθοδήγηση ή πόρους για να υποστηρίξουν τα παιδιά τους και το σχολείο στο σύνολό του. Αντίστοιχα, οι τοπικοί φορείς που θα μπορούσαν να αναλάβουν πρωτοβουλίες, όπως οργανώσεις, δήμοι και μη κυβερνητικοί οργανισμοί, παρέμειναν ανενεργοί ή δρούσαν αποσπασματικά, χωρίς να συνδυάσουν τις ενέργειές τους σε ένα ευρύτερο πλαίσιο δράσης.

Επιπλέον, η απουσία προγραμματισμένων μέτρων ενίσχυσης υπονόμωσε την ικανότητα της κοινότητας να ανακάμψει από την κρίση με βιώσιμο τρόπο. Σε αυτές τις συνθήκες, η

συναισθηματική και ψυχολογική υποστήριξη ήταν ανεπαρκής, γεγονός που ενίσχυσε το αίσθημα απομόνωσης και ανασφάλειας. Οι μαθητές και οι γονείς βρέθηκαν να αντιμετωπίζουν τα προβλήματά τους μόνοι τους, χωρίς την απαραίτητη καθοδήγηση από επαγγελματίες ψυχικής υγείας ή κοινωνικούς λειτουργούς. Αυτή η εμπειρία αναδεικνύει την ανάγκη για ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ σχολείων, τοπικών αρχών και κοινοτήτων. Ένα καλά οργανωμένο δίκτυο υποστήριξης θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία ενός συστήματος πρόληψης και αντίκτυπου, το οποίο θα ήταν έτοιμο να παρέμβει γρήγορα και αποτελεσματικά σε περιπτώσεις κρίσεων. Η ανάπτυξη τέτοιων δικτύων απαιτεί κοινή δέσμευση, κατάλληλους πόρους και συνεχή εκπαίδευση όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Με αυτόν τον τρόπο, η τοπική κοινωνία μπορεί να αποκτήσει έναν ενεργό και υποστηρικτικό ρόλο.

Κεφάλαιο 6: Συζήτηση

Η ανάλυση της κρίσης που προκλήθηκε από τα ακραία καιρικά φαινόμενα στην περιοχή της Καρδίτσας ανέδειξε σημαντικά ζητήματα σχετικά με τη διαχείριση κρίσεων στο σχολικό περιβάλλον. Η συζήτηση επικεντρώνεται σε τρεις κύριους τομείς: την προετοιμασία και την ετοιμότητα του εκπαιδευτικού συστήματος, τις επιπτώσεις στους μαθητές, τους γονείς και την εκπαιδευτική κοινότητα, καθώς και τις δυνατότητες βελτίωσης της ανταπόκρισης μέσω στρατηγικών συνεργασίας και ενίσχυσης της τοπικής κοινότητας.

Η έρευνα αποκάλυψε ότι τα σχολεία στον Ν. Καρδίτσας δεν ήταν επαρκώς προετοιμασμένα για να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες της κρίσης. Οι εκπαιδευτικοί δεν είχαν λάβει ικανοποιητική εκπαίδευση στη διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, γεγονός που οδήγησε σε ασυντόνιστες αντιδράσεις. Αυτή η έλλειψη ετοιμότητας αναδεικνύει την ανάγκη για ενσωμάτωση της πολιτικής προστασίας και της διαχείρισης κρίσεων στο εκπαιδευτικό σύστημα, όχι μόνο ως θεωρητική γνώση αλλά και ως πρακτική ικανότητα. Είναι απαραίτητο οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές να συμμετέχουν τακτικά σε προγράμματα εκπαίδευσης και προσομοίωσης, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σε έκτακτες καταστάσεις.

Η κακή κατάσταση των υποδομών υπήρξε ένας επιβαρυντικός παράγοντας κατά τη διάρκεια της κρίσης. Οι πλημμύρες αποκάλυψαν ότι πολλά σχολικά κτίρια δεν έχουν σχεδιαστεί για να αντέχουν σε ακραία καιρικά φαινόμενα, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, η έλλειψη εναλλακτικών χώρων συγκέντρωσης ή καταφυγίων ενίσχυσε την αίσθηση ανασφάλειας. Αυτή η κατάσταση απαιτεί μια συστηματική αναβάθμιση των υποδομών, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει την ενίσχυση των σχολικών μονάδων απέναντι σε περιβαλλοντικές προκλήσεις. Η ψυχολογική πίεση που βίωσαν οι μαθητές και οι οικογένειές τους ήταν ιδιαίτερα έντονη, καθώς οι περισσότεροι δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία στην αντιμετώπιση παρόμοιων καταστάσεων. Το άγχος, η αβεβαιότητα και ο φόβος για το μέλλον κυριάρχησαν στα συναισθήματά τους. Οι εκπαιδευτικοί κατέβαλαν προσπάθειες να προσφέρουν υποστήριξη, ωστόσο η έλλειψη εξειδικευμένων δομών ψυχολογικής βοήθειας εμπόδισε την αποτελεσματική αποκατάσταση της συναισθηματικής ισορροπίας. Η ενίσχυση των υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης, σε συνδυασμό με τη στενή συνεργασία μεταξύ σχολείων και τοπικών αρχών, είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική διαχείριση του ψυχολογικού αντίκτυπου τέτοιων κρίσεων.

Η έλλειψη ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης κρίσεων ήταν προφανής. Η απουσία συντονισμένων δράσεων από τις τοπικές αρχές και τις εκπαιδευτικές δομές δημιούργησε κενά στην αντίδραση, τα οποία επηρέασαν αρνητικά την αποκατάσταση της κανονικότητας. Είναι απαραίτητο τα σχολεία να διαθέτουν σαφείς στρατηγικές και πρωτόκολλα, τα οποία θα ενσωματώνονται στα τοπικά σχέδια πολιτικής προστασίας. Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι ενημερωμένοι σχετικά με τις ενέργειες που απαιτούνται σε περίπτωση κρίσης, ώστε να αποφεύγονται πανικοί και παρανοήσεις. Η κρίση ανέδειξε τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων: σχολείων, τοπικών αρχών, κοινωνικών οργανισμών και της ίδιας της κοινότητας. Η εμπειρία έδειξε ότι, αν και υπήρξαν πρωτοβουλίες αλληλεγγύης από γονείς και εκπαιδευτικούς, αυτές δεν ήταν επαρκείς χωρίς έναν κεντρικό συντονισμό. Ένα δίκτυο συνεργασίας, το οποίο θα περιλαμβάνει προγραμματισμένες δράσεις για την πρόληψη και την αντιμετώπιση κρίσεων, θα μπορούσε να μειώσει τις αρνητικές επιπτώσεις και να διασφαλίσει την ανθεκτικότητα της κοινότητας.

Η παρούσα συζήτηση καταλήγει σε προτάσεις για την ενίσχυση της ετοιμότητας και της αντίδρασης σε ακραία φαινόμενα. Η βελτίωση της εκπαίδευσης στον τομέα της πολιτικής προστασίας, η συστηματική αναβάθμιση των υποδομών, η παροχή ψυχολογικής στήριξης και η υιοθέτηση στρατηγικών συνεργασίας αποτελούν ορισμένες από τις ενέργειες που μπορούν να ενισχύσουν τη διαχείριση κρίσεων στο σχολικό περιβάλλον. Η εμπειρία από την κρίση στη Ν. Καρδίτσα θα πρέπει να αξιοποιηθεί ως αφετηρία για τη δημιουργία ενός ανθεκτικού εκπαιδευτικού συστήματος που θα διασφαλίσει την προστασία μαθητών, εκπαιδευτικών και κοινοτήτων κατά τη διάρκεια εκτάκτων αναγκών.

Η ενίσχυση της εκπαίδευσης του προσωπικού, η αναβάθμιση των υποδομών, η ανάπτυξη σταθερών δικτύων συνεργασίας και η παροχή ψυχολογικής υποστήριξης συνιστούν θεμελιώδεις προτεραιότητες για την αποτελεσματική διαχείριση ακραίων καιρικών φαινομένων στο σχολικό περιβάλλον. Οι εκπαιδευτικοί απαιτούν εξειδικευμένη εκπαίδευση, προκειμένου να μπορούν να αντιμετωπίσουν κρίσιμες καταστάσεις με ψυχραιμία και αποτελεσματικότητα. Επιπλέον, οι σχολικές εγκαταστάσεις θα πρέπει να πληρούν τις αναγκαίες προδιαγραφές ανθεκτικότητας, ώστε να διασφαλίζουν την προστασία μαθητών και δασκάλων από ενδεχόμενους κινδύνους. Η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ σχολείων, τοπικών αρχών, γονέων και φορέων πολιτικής προστασίας είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία ενός ενιαίου δικτύου αλληλοϋποστήριξης, ικανό να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις προκλήσεις.

Ταυτόχρονα, η παροχή ψυχολογικής υποστήριξης στους μαθητές και τις οικογένειές τους είναι εξαιρετικά σημαντική. Η διαχείριση του άγχους και της ανασφάλειας που προκύπτουν από τέτοιες κρίσεις απαιτεί οργανωμένες παρεμβάσεις από ειδικούς στον τομέα της ψυχικής υγείας. Τα σχολεία θα πρέπει να μετατραπούν σε ασφαλείς χώροι που προάγουν την ευημερία της σχολικής κοινότητας, προσφέροντας όχι μόνο εκπαίδευση, αλλά και προστασία και φροντίδα κατά τη διάρκεια κρίσιμων περιόδων.

Η εφαρμογή ενιαίων στρατηγικών για τη διαχείριση κρίσεων είναι θεμελιώδης για την οικοδόμηση ανθεκτικών σχολικών κοινοτήτων. Αυτά τα μέτρα είναι απαραίτητα για να διασφαλιστεί ότι οι εκπαιδευτικές μονάδες θα μπορούν να λειτουργούν με ασφάλεια, διατηρώντας την εμπιστοσύνη και την αίσθηση σταθερότητας για τους μαθητές, τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς. Επιπλέον, η διαρκής αξιολόγηση και προσαρμογή αυτών των μέτρων, με

βάση τις εμπειρίες και τις ανάγκες της σχολικής κοινότητας, είναι κρίσιμη. Μόνο μέσω μιας ολιστικής προσέγγισης που συνδυάζει την πρόληψη, την ετοιμότητα και την υποστήριξη, τα σχολεία θα μπορέσουν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις προκλήσεις που προκύπτουν από ακραία φαινόμενα, διασφαλίζοντας τη μακροχρόνια ανθεκτικότητά τους.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αλεξόπουλος, Ν. & Μπαμπάλης, Θ. (2021). Σχολείο και Ηγεσία: Θεωρητικές διαστάσεις και πρακτικές. Αθήνα: Διάδραση.

Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (2008). Εκπαιδευτική διοίκηση και οργανωσιακή συμπεριφορά. Αθήνα: Έλλην.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2020). "Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή στην Ευρώπη."

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022). Αντιμετώπιση Κλιματικών Κρίσεων στην Ευρώπη: Πολιτικές και Μέτρα Ανανέωσης των Υποδομών. Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Κλιματική Αλλαγή.

Καραθάνος, Δ. (2006). Διαχείριση κρίσεων στο σχολικό περιβάλλον. Μεταπτυχιακή Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σχολή Επιστημών του ανθρώπου, Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης, Βόλος.

Νάσσης, Π. (2016). Έφαρμογή εργαλείων μανάτζμεντ σε σχολικές μονάδες: Διαχείριση κινδύνων, Ύσπηξ, Επιστημονικό Περιοδικό Φυσικής Αγωγής, (3),ειδικό τευχ. Πρακτικά Προγράμματος «Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης: Τάσεις και Προοπτικές», σελ.93-98
Αθήνα: Π.Ε.Ν.Ε.Λ.Φ.Α., Διαθέσιμο στο
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hsjpe/article/download/27438/21855>

Παπαδόπουλος, Ι. (2015). Περισσότερη ασφάλεια στα σχολεία. Αθήνα: Παρισιάνου Α.Ε.

Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (Ελλάδα). (2020). "Ανθεκτικότητα Υποδομών και Ανάκαμψη μετά από Φυσικές Καταστροφές".

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Ελλάδα). (2021). "Εθνική Στρατηγική για την Κλιματική Αλλαγή."

Υπουργείο Πολιτικής Προστασίας (Ελλάδα). (2022). "Στρατηγικές Πολιτικής Προστασίας και Κλιματικής Έκτακτης Ανάγκης."

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (Ελλάδα). (2020). "Επιπτώσεις Κλιματικών Φαινομένων στις Εκπαιδευτικές Μονάδες."

Χατζηχρήστου, Χ. (επιμ.). (2011β). Διαχείριση κρίσεων στη σχολική κοινότητα (τευχ.12) στο Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο: Πρόγραμμα για την Προαγωγή της Ψυχικής Υγείας και της Μάθησης στη Σχολική Κοινότητα. Εκπαιδευτικό υλικό για εκπαιδευτικούς και μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Ξενόγλωσση

Boin, A., 't Hart, P., Stern, E., & Sundelius, B. (2013). *The Politics of Crisis Management: Public Leadership Under Pressure*. Cambridge University Press.

Brock, S., Sandoval, J., & Lewis, S. (Eds.). (2005). Διαχείριση κρίσεων στο σχολείο: Εγχειρίδιο για τη δημιουργία ομάδων διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο (Ε. Θεοχαράκη, Μετάφραση, Χ. Χατζηχρήστου, Επιμέλεια).

Coombs, W. T. (2007). *Ongoing Crisis Communication: Planning, Managing, and Responding*. SAGE Publications.

Cheng, C. K. (2008). The effect of shared decision-making on the improvement in teachers' job development. *New Horizons in Education*, 56(3), 31-46.

Drabek, T. E. (2000). "The Social Factors that Influence Emergency Management." *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 18(1), 89-115.

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). (2021). *Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge University Press.

Gowing, M. K., Kraft, J. D., & Quick, J. C. (2003). *The New Organizational Reality: Downsizing, Restructuring, and Revitalization*. Washington, DC: American Psychological Association.

James, M., & Canter, D. (2007). Crisis Management in a Complex World: Managing the Complexity of Crisis Situations in Schools and Communities. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 2(3), 35-50.

Mitroff, I. I. (2001). *Managing Crises before They Happen*. New York: American Management Association.

Paton, D. (2003). Stress in Disaster Response: A Risk Management Approach. *Journal of Risk Research*, 6(3), 293-302.

Patel, V., et al. (2014). "The Psychological Impacts of Crises on Children: A Meta-Analytic Review." *Journal of Child Psychology*, 45(3), 345-360.

Renn, O. (2006). Risk governance: Towards an integrative approach. International Risk Governance Council (IRGC)., Διαθέσιμο στη δ/υση <https://www.preventionweb.net/publications/view/61666>. Πρόσβαση: 20/7/2020.

Smith, R. (2006). *Educational Responses to Crisis Situations: Developing Resilience in Schools*. New York: Routledge.

Smith, D., & Toft, B. (2000). *Risk Management and Organizational Disasters*. Routledge.

Timm., P.PSP. (2015). *SCHOOLSECURITY. How to build and strengthen as schools a safety program*. Elsevier, USA.

World Health Organization (2013). *Psychological First Aid: Guide for Field Workers*. Geneva: WHO.

Παράρτημα

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ-10 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

1^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ: Πώς αντιμετωπίσατε την κρίση κατά την περίοδο του φαινομένου Daniel;

- Έχετε αντιμετωπίσει ποτέ κάποιες κρίσεις στο σχολείο σας; Αν Ναι ποιες είναι οι συχνότερες;
- Κατά την περίοδο του φαινομένου Daniel εργαζόσασταν σε πληγείσα περιοχή;
- Πως βιώσατε την κατάσταση την περίοδο εκείνη σε προσωπικό επίπεδο;
- Θεωρείτε πως σε προσωπικό επίπεδο, είχατε σχετική εκπαίδευση ή ενημέρωση για την αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων;

2^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ: Είναι σε θέση οι σχολικές μονάδες να αντιμετωπίσουν τέτοιου είδους σοβαρές κρίσεις;

- Σχετικά με τις κτηριακές υποδομές στο σχολείο σας, ποια είναι η γενική κατάσταση;
- Ως σχολικό συγκρότημα, έχετε διαθέσιμο κάποιο Σχέδιο Αντιμετώπισης Κρίσεων;
- Είχατε υπόψιν σας κάποιο σχετικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Κρίσεων τέτοιου επιπέδου, το οποίο να σας είχε κοινοποιηθεί;
- Ποια η κατάσταση των υποδομών σήμερα στην περιοχή σας και στο σχολείο σας; (αποκατάσταση, βελτίωση ορισμένων καίριων έργων κτλ.)

3^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ: Πώς αντιμετώπισαν οι μαθητές και οι γονείς τους την κρίση κατά την περίοδο του φαινομένου Daniel;

- Πως το αντιμετώπισαν τα παιδιά και οι γονείς την κρίση;
- ποια η στάση σας απέναντι στους μαθητές, ως εκπαιδευτικός, την «επόμενη ημέρα»;
- Πόσο επηρέασε την απόδοση των μαθητών η κρίση;
- Ποια μέτρα πάρθηκαν από το σχολείο και την τοπική πολιτική ηγεσία, ώστε να βοηθηθούν οι μαθητές και να είναι αποτελεσματικοί στις σχολικές υποχρεώσεις τους;

4^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ: Πώς ανταποκρίνονται οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης στις καταστροφές και πώς προετοιμάζονται για αυτές;

- Είναι οι εκπαιδευτικοί εκπαιδευμένοι και ευαισθητοποιημένοι σε θέματα φυσικών καταστροφών και άλλων κρίσεων;
- Έχετε παρακολουθήσει κάποια εκπαίδευση ή εργαστήρια για την αντιμετώπιση κρίσεων;
- Ποια ήταν η αντίδραση του διδακτικού προσωπικού και των εκπαιδευτικών όταν συνέβη η εμφάνιση του Daniel;

5° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ: Ποιες στρατηγικές και εργαλεία επικοινωνίας χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια κρίσεων;

- Υπήρχε κάποια κεντρική επαφή μεταξύ των σχολείων από το κράτος ή το Υπουργείο Παιδείας;
- Ποιες ήταν οι κύριες πηγές πληροφόρησης που χρησιμοποιήθηκαν για την απόκτηση πληροφοριών κατά τη διάρκεια της κρίσης;

6° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ: Ποιες ήταν οι συνέπειες στην ψυχολογία των μαθητών και του προσωπικού μετά την κρίση;

- Έχετε παρατηρήσει μεταβολές στην ψυχολογία των μαθητών μετά την κρίση; Ποιες ήταν αυτές οι μεταβολές;
- Υπήρξε κάποια μορφή υποστήριξης για την ψυχολογική αποκατάσταση των μαθητών και του προσωπικού μετά την κρίση;

7° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ: Ποιες προτάσεις υπάρχουν για την ενίσχυση της προετοιμασίας των σχολείων απέναντι σε μελλοντικές κρίσεις;

- Ποιες συγκεκριμένες βελτιώσεις θεωρείτε απαραίτητες στον τομέα της προετοιμασίας των σχολείων για την αντιμετώπιση κρίσεων;
- Ποιες είναι οι προτάσεις σας για την αναβάθμιση της υποδομής και της εκπαίδευσης σχετικά με την πρόληψη και την αντίδραση σε φυσικές καταστροφές;

8° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ: Ποιες ήταν οι επιπτώσεις της κρίσης στις σχέσεις ανάμεσα στο σχολείο και την τοπική κοινωνία;

- Υπήρξε συνεργασία με άλλους τοπικούς φορείς και υπηρεσίες κατά τη διάρκεια ή μετά την κρίση;
- Ποιες ενέργειες ανέλαβε το σχολείο για να υποστηρίξει την κοινότητα κατά τη διάρκεια και μετά την κρίση;

9° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ: Ποιες ήταν οι επιπτώσεις της κρίσης στις διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης;

- Επικράτησαν αλλαγές στις διδακτικές μεθόδους εξαιτίας της κρίσης;
- Εφαρμόστηκαν εναλλακτικά μέσα ή τεχνολογίες (όπως η διαδικτυακή εκπαίδευση) για την απρόσκοπτη συνέχιση της διδασκαλίας;

10° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ: Ποιες προκλήσεις αντιμετώπισαν οι μαθητές κατά την επανένταξή τους στο σχολικό περιβάλλον μετά την κρίση;

- Υπήρξαν δυσκολίες στη διαδικασία επιστροφής των μαθητών στο σχολείο μετά την ολοκλήρωση του φαινομένου Daniel;
- Ποιες ενέργειες πραγματοποιήθηκαν προκειμένου να αποκατασταθεί η κανονικότητα και να διευκολυνθεί η προσαρμογή των μαθητών;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ-ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

- Έχω αντιμετωπίσει το φαινόμενο του σεισμού, την ώρα που οι μαθητές ήταν στο σχολείο και την πλημμύρα που δημιουργήθηκε στην περιοχή κατά τη διάρκεια της κακοκαιρίας<< Daniel>>.
- Κατά τη διάρκεια του φαινομένου Daniel εργαζόμουν στην περιοχή.
- Υπήρχε άγχος, φόβος, αλλά και υπευθυνότητα για να ενημερώσω και να βοηθήσω τους μαθητές, έτσι ώστε να προχωρήσουμε ομαλά στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Η Δ/ΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ενημέρωσε τους Διευθυντές -Προϊσταμένους και εκείνοι μετέφεραν στους εκπ/κούς τον τρόπο που θα πρέπει να δουλέψουν στην τάξη έτσι ώστε να βοηθήσουν τους μαθητές. Ενημερώθηκα και από το διαδίκτυο για απορίες που είχα έτσι ώστε να αποκτήσω μια πιο σφαιρική γνώση.

2° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

- Το σχολείο έχει αρκετά προβλήματα ως κτήριο, αλλά είναι κατάλληλο και τα παιδιά παρακολουθούν τα μαθήματα τους
- Όχι. Υπάρχει μόνο το σχέδιο αντιμετώπισης του σεισμού.
- Δεν είχα υπόψη κάποιο Σχέδιο Αντιμετώπισης Κρίσεων.
- Γίνονται μικρές επισκευές που είναι απαραίτητες για την ασφάλεια των μαθητών

3ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

- Υπήρξε φόβος, λύπη το πρώτο διάστημα πολύ έντονα, αλλά με τον καιρό προχωρήσαμε και επιστρέψαμε στην κανονικότητα.
- Προτεραιότητα ήταν να κάνω τους μαθητές να νιώσουν ασφάλεια και χαρά στο σχολείο. Έπειτα να τους ενημερώσω και να τα βοηθήσω, ώστε να αντιμετωπίζουν τέτοιες κρίσεις.
- Σίγουρα το πρώτο διάστημα επηρεάστηκε η συμπεριφορά και η διαδικασία μάθησης.
- Έγιναν δωρεές φορέων στο σχολείο, συνδρομή του Δήμου και της Περιφέρειας.

4° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

- Ενώ τα σχολεία μας έλαβαν γενικές οδηγίες για την αντιμετώπιση κρίσεων και έκτακτης ανάγκης, δεν υπήρχαν ειδικές διαδικασίες κατάρτισης για την αντιμετώπιση καταστροφών. Οι πληροφορίες περιορίζονταν σε βασικές αρχές ασφάλειας και εκκένωσης.
- Όχι, δεν έχουμε συμμετάσχει σε ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για κρίσεις που σχετίζονται με καταστροφές, αλλά λαμβάνουμε γενική εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.
- Όταν ξέσπασε το φαινόμενο Daniel, όλοι οι δάσκαλοι και καθηγητές ανταποκρίθηκαν αμέσως και συνεργάστηκαν για να κρατήσουν τους μαθητές ασφαλείς. Ορισμένοι ήταν

υπεύθυνοι για τη σύνδεση με τους γονείς, ενώ άλλοι εξασφάλιζαν τη φυσική ασφάλεια των παιδιών στις αίθουσες διδασκαλίας και στους κοινόχρηστους χώρους.

5° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

- Ναι πράγματι, η εθνική κυβέρνηση και το Υπουργείο Παιδείας και Επιστημών είχαν επαφή με τα σχολεία, κυρίως μέσω μηνυμάτων και ηλεκτρονικών μηνυμάτων, ενημερώνοντάς τα για την κατάσταση και τα μέτρα που μπορούσαν να ληφθούν. Ωστόσο, η επικοινωνία με το Υπουργείο Παιδείας ήταν σχετικά αργή.
- Χρησιμοποιήσαμε κυρίως τα κινητά τηλέφωνα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να λάβουμε πληροφορίες άμεσα. Οι ομάδες γονέων και εκπαιδευτικών στο Facebook ήταν πολύ χρήσιμες για την ανταλλαγή πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο.

6° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

- Σίγουρα, παρατηρήσαμε ότι αρκετοί μαθητές εμφάνισαν έντονα σημάδια άγχους και ανασφάλειας. Ορισμένοι ήταν τρομαγμένοι από τη φυσική καταστροφή, ενώ άλλοι ανησυχούσαν για την κατάσταση του σπιτιού τους ή των γονιών τους. Η επιστροφή στην κανονικότητα απαιτούσε χρόνο.
- Υπήρξε μια προσπάθεια παροχής ψυχολογικής υποστήριξης, με την προσφορά συμβουλευτικών υπηρεσιών για τους μαθητές. Ωστόσο, η κάλυψη για το προσωπικό δεν ήταν επαρκής. Οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να συζητήσουν με ψυχολόγους του σχολείου προκειμένου να διαχειριστούν το άγχος τους.

7° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

- Πιστεύω ότι είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σχετικά με τις φυσικές καταστροφές, καθώς και να αναπτυχθεί ένα πιο αναλυτικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Κρίσεων για κάθε σχολείο. Επιπλέον, η αναβάθμιση των υποδομών, όπως η ανθεκτικότητα των κτηρίων, είναι κρίσιμη.
- Θα πρότεινα τη διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων για όλους τους εργαζόμενους στον τομέα της εκπαίδευσης, με σκοπό την εξοικείωσή τους με τις διαδικασίες έκτακτης ανάγκης. Επίσης, είναι επιτακτική ανάγκη να επενδύσουμε στην υποδομή των σχολείων, ώστε να είναι ικανά να αντέχουν σε ακραία καιρικά φαινόμενα.

8° ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

- Σίγουρα, υπήρξε στενή συνεργασία με τις τοπικές αρχές, τις υπηρεσίες πολιτικής προστασίας και τους εθελοντές. Ιδιαίτερα στην εκκένωση και τη διανομή υλικής βοήθειας, η συνεργασία με τις τοπικές αρχές και οργανισμούς ήταν υποδειγματική.
- Το σχολείο διοργάνωσε μια συλλογή τροφίμων και βασικών ειδών για τις οικογένειες που επλήγησαν στην κοινότητα. Επιπλέον, προσφέραμε στήριξη σε μαθητές που είχαν χάσει τα σπίτια τους ή αντιμετώπιζαν προβλήματα στην καθημερινότητά τους λόγω της κρίσης.

9ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

- Σίγουρα, εξαιτίας των έκτακτων συνθηκών, αναγκαστήκαμε να προσαρμοστούμε σε διαδικτυακές πλατφόρμες για να μπορέσουμε να συνεχίσουμε τη διδασκαλία. Αυτό αποτέλεσε μια πρόκληση για αρκετούς μαθητές και δασκάλους, κυρίως λόγω τεχνικών ζητημάτων και περιορισμένης πρόσβασης στο διαδίκτυο.
- Ναι, τα διαδικτυακά εργαλεία, όπως το Zoom και το Google Classroom, χρησιμοποιήθηκαν για να διατηρηθεί η διδασκαλία εξ αποστάσεως. Παρά τις δυσκολίες που προέκυψαν σχετικά με την πρόσβαση, καταφέραμε να διατηρήσουμε την επαφή με τους μαθητές μας.

10ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

- Η επανένταξη των μαθητών αποδείχθηκε δύσκολη, καθώς πολλοί από αυτούς ήταν ψυχικά και συναισθηματικά εξαντλημένοι λόγω των καταστροφών. Υπήρχε ένα γενικό αίσθημα αβεβαιότητας και άγχους σχετικά με την επιστροφή στην κανονικότητα.
- Ξεκινήσαμε με συνεδρίες υποστήριξης και ενθάρρυνσης, προκειμένου να βοηθήσουμε τους μαθητές να αντιμετωπίσουν τα άγχη τους. Ταυτόχρονα, προσαρμόσαμε το πρόγραμμα διδασκαλίας ώστε να διευκολύνουμε τους μαθητές στην αναπλήρωση των χαμένων μαθημάτων και στην επαναφορά της σχολικής ρουτίνας.